

Hallituksen esitys Eduskunnalle rehulaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi rehulaki, joka korvaisi nykyisen rehulain.

Voimassa oleva rehulaki säädettiin Suomen liittyessä Euroopan talousalueeseen. Euroopan yhteisön rehuvalmisteita koskeviin säännöksiin on viime vuosina tehty useita rehuvalmisteiden valmistusta ja markkinointia koskevia muutoksia rehuvalmisteiden turvallisuuden lisäämiseksi ja laadun parantamiseksi. Samassa tarkoituksessa on yhteisössä annettu myös direktiivi rehujen virallisen valvonnan järjestämistä koskevista periaatteista.

Esitys on laadittu yhteisön uusien direktiivien täytäntöönpanemiseksi. Direktiivien toimeenpano edellyttää useiden aineellisoikeudellisten ja eräiden valvontaa koskevien säännösten tarkistamista.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset, joiden perusteella maa- ja metsätalousministeriö päättäisi tarkemmin geenitekniikalla muunnettujen rehuaineiden markkinoinnista ehdoista ja merkitsemisestä. Markkinoille on tulossa geenitekniikalla muunnetuista kasvilajikkeista tuotettua rehua. Yhteisössä ollaan valmistelemaan tällaisten tuotteiden markkinointia koskevia säännöksiä. Yhteisössä on annettu niiden merkintää koskevat suositukset. Näiden tuotteiden turvallisuus olisi selvitettävä ennen kuin niitä markkinoidaan ja käytetään eläinten ruokintaan.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö

saisi päättää tarkemmin elinkeinojen edustajia kuultuaan antibioottisten rehun lisäaineiden, niitä sisältävien rehuseosten ja lääkerehujen valvonnasta ja käytön seurannan tehostamisesta. Näiden rehuvalmisteiden myynnistä eläinten ruokintaan käytettäväksi olisi rehuvalmisteita luovuttavien toiminnanharjoittajien pidettävä kirjaa ja tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle luovutuskohtaisesti.

Esitys sisältää myös ehdotukset eläinperäisiä rehuja koskevien säännösten sisällyttämisestä eläinlääkintäalan lainsäädäntöön. Eläinlääkintälaakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joiden perusteella annettaisiin määräykset eläinperäisten rehujen hygieenisestä laadunvalvonnasta niitä valmistettaessa, markkinoitaessa Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla ja Suomesta yhteisön ulkopuolelle viettäessä. Eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annettuun lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset, joiden perusteella annettaisiin määräykset eläinperäisten rehujen hygieenisestä laadun valvonnasta rajatarkastuksessa.

Esityksessä ehdotetaan, että lakia alemmanasteiset, yksityiskohtaiset säännökset annettaisiin edelleen maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila	3
1.1. Lainsäädäntö	3
Rehulaki	3
Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta	3
Eläintautilaki	3
1.2. Euroopan yhteisön lainsäädäntö	4
Rehulainsäädäntö	4
Eläinlääkintäalan lainsäädäntö	6
1.3. Geenitekniikalla muunnetut rehuaineet	7
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	7
2.1. Rehulaki	7
2.2. Eläinlääkintäalan lainsäädäntö	8
Yleistä	8
Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta	9
Eläintautilaki	9
3. Esityksen vaikutukset	9
3.1. Toiminnanharjoittamiseen kohdistuvat taloudelliset vaikutukset	9
Rehulaki	9
Eläinlääkintäalan lainsäädäntö	10
3.2. Valtiontaloudelliset vaikutukset	10
Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	10
Valvontakustannusten kattaminen	10
3.3. Ympäristövaikutukset	11
4. Asian valmistelu	11
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	12
1. Lakiehdotusten perustelut	12
1.1. Rehulaki	12
Säännösten järjestys	12
Pykäläkohtaiset perustelut	13
1 luku. Yleiset säännökset	13
2 luku. Rehuvalmisteet	13
3 luku. Toiminnanharjoittaminen	15
4 luku. Viranomaiset	18
5 luku. Valvonta	18
6 luku. Pakkokeinot	19
7 luku. Erinäiset säännökset	19
1.2. Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta	19
1.3. Eläintautilaki	20
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	20
3. Voimaantulo	20
LAKIEHDOTUKSET	21
1. Rehulaki	21
2. Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain muuttamisesta	30
3. Laki eläintautilain muuttamisesta	31
LIITE	32
Rinnakkaistekstit	32
2. Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain muuttamisesta	32

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Rehulaki

Voimassa oleva rehulaki (234/1993) on annettu vuonna 1993 valmisteltaessa Suomen liittymistä Euroopan talousalueeseen (ETA). Laki tuli voimaan vuoden 1994 alusta. Euroopan talousalueesta tehty sopimus (ETA-sopimus) edellytti, että Suomi mukauttaa rehuvalmisteita koskevan lainsäädäntönsä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Lakia on vuonna 1995 muutettu (198/1995) lisäämällä siihen lääkerehujen valmistusta, markkinointia ja käyttöä koskevat säännökset. Lakia muutettaessa yhteisössä valmistettiin neuvoston direktiiviä rehuvalmisteiden virallisen valvonnan järjestämisestä jäsenvaltioissa. Lakiin sisällytettiin sen mukaisesti valvonnan järjestämistä koskevat säännökset, muun muassa viranomaisen valvontamahdollisuus ulotettiin eläintuotantopaikkoihin.

Rehulain aineellisoikeudelliset säännökset on laadittu rehuvalmisteiden valmistusta, liikkeeseen laskemista ja käyttöä koskevien neuvoston direktiivien mukaisesti. Jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen harmonisoimiseksi annettu yhteisön lainsäädäntö muodostuu neuvoston antamista useista puitedirektiiveistä, joissa säädetään rehuvalmisteiden valmistusta, liikkeeseen laskemista ja käyttöä koskevista vaatimuksista ja periaatteista. Näiden direktiivien perusteella komissio on antanut huomattavan määrän varsin yksityiskohtaisia direktiivejä varmistakseen näiden periaatteiden täydellisen ja yhdenmukaisen toimeenpanon yhteisössä.

Lakiin on tämän yhteisön lainsäädäntötavan mukaisesti otettu rehuvalmisteita ja niiden valmistusta, liikkeeseen laskemista ja käyttöä koskevat vaatimukset ja periaatteet. Ottaen huomioon yhteisön lainsäädännön yksityiskohtaiset säännökset maa- ja metsätalousministeriö on lain nojalla antanut huomattavan määrän varsin yksityiskohtaisia päätöksiä.

Maa- ja metsätalousministeriö on lain nojalla antanut seuraavat päätökset:

1) maa- ja metsätalousministeriön päätös

rehuista (180/1994); muutettu kaksi kertaa,

2) maa- ja metsätalousministeriön päätös rehun lisäaineista (181/1994), muutettu seitsemän kertaa,

3) maa- ja metsätalousministeriön päätös rehuseoksista (182/1994), muutettu kerran,

4) maa- ja metsätalousministeriön päätös tietyistä eläinten ruokintaan käytettävistä tuotteista (183/1994), muutettu kerran,

5) maa- ja metsätalousministeriön päätös haitallisista aineista ja eliöistä rehuissa (184/1994), muutettu kaksi kertaa,

6) maa- ja metsätalousministeriön päätös rehuvalmisteiden valvonnasta (185/1994), muutettu kerran,

7) maa- ja metsätalousministeriön päätös erityisravinnoksi tarkoitetuista rehuista (maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelman numero 57/1995) ja

8) maa- ja metsätalousministeriön päätös rehujen valkuaisarvon ilmoittamisesta (maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelman numero 81/1996).

Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta

Eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetulla lailla (1192/1996) ja sen nojalla annetuilla maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä on pantu täytäntöön kolmansista maista yhteisöön tuotavien tuotteiden eläinlääkintätarkastusten järjestämistä koskevista periaatteista annettu neuvoston direktiivi 90/675/ETY, lukuun ottamatta eläinperäisten rehujen hygieenisistä vaatimuksista ja niiden valvontaa. Näitä vaatimuksia on valvottu rehulaissa olevien säännösten nojalla.

Eläintautilaki

Eläintautilaissa (55/1980) säädetään eläintautien vastustamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi suoritettavista toimenpiteistä. Lain nojalla voidaan antaa määräyksiä eläimistä peräisin olevia jätteitä käsitteleviä laitoksia koskevista vaatimuksista ja tällaisten laitosten valvonnasta. Tällaiset laitokset valmista-

vat jätteistä rehua. Tällaisten laitosten tulee olla eläinlääkäriin säännöllisessä valvonnassa. Lain nojalla ei voida antaa määräyksiä eläinperäisten rehujen hygieenisistä vaatimuksista ja niiden valvonnasta.

1.2. Euroopan yhteisön lainsäädäntö

Rehulainsäädäntö

Yleistä

Neuvosto on vuosina 1995 ja 1996 antanut useita rehuvalmisteita koskevia direktiivejä, joiden tarkoituksena on lisätä rehuvalmisteiden ja niiden käytön turvallisuutta sekä ohjata jäsenvaltioiden suorittamaa rehuvalmisteiden virallista valvontaa. Näiden direktiivien antamista koskevat komission ehdotukset hallitus antoi eduskunnalle tiedoksi 11 päivänä lokakuuta 1995 päivätystä valtioneuvoston kirjelmässä eduskunnalle ehdotuksista neuvoston asetukseksi ja direktiiveiksi (rehudirektiivien muuttaminen) (U 38/1995 vp).

Uudet direktiivit

1. *Neuvoston direktiivi 95/53/EY rehujen virallisen valvonnan järjestämistä koskevista periaatteista, jäljempänä valvontadirektiivi*

Valvontadirektiivissä annetaan säännökset siitä, että jäsenvaltioiden tulee järjestää rehuvalmisteiden virallinen laadunvalvonta, ja siitä, mitä periaatteita valvonnan järjestämisessä on noudatettava. Suomessa direktiivin edellyttämät säännökset otettiin rehulakiin jo vuonna 1995 rehulain muutoksen yhteydessä. Direktiivi koskee Euroopan unionin (EU) sisäisen kaupankäynnin lisäksi myös EU:n ja sen ulkopuolisten valtioiden välistä kaupankäyntiä. Direktiivi on horisontaalinen eli se kattaa kaikki eläinten ruokintaan liittyvät tuotteet. Tuonnin valvonnan varmistamiseksi rehuntuojat voidaan velvoittaa ilmoittamaan jokainen tuontierä tai vaihtoehtoisesti voidaan määrätä, että tuonti saa tapahtua vain määrättyjen maahantuontipaikkojen kautta.

Suomi antoi direktiiviä hyväksyttyään, viitaten salmonellavalvontaa koskevan lainsäädännön harmonisoimattomuuteen, yksipuolisen julistuksen, jonka mukaan se vaatii salmonellariskin arvioimista varten rehuntuojilta ilmoituksen myös, kun rehua tuodaan Suomeen yhteisön alueelta.

Direktiivi tulee panna täytäntöön ennen 30 päivää huhtikuuta 1998.

2. *Neuvoston direktiivi 96/51/EY rehujen lisäaineista annetun direktiivin, 70/524/ETY muuttamisesta, jäljempänä lisäainedirektiivin muutos*

Lisäainedirektiivin muutoksen, mukaan lisäaineet jaetaan hyväksymismenettelyn osalta kahteen ryhmään. Sellaisia lisäaineita, joiden valmistukseen liittyy vaativampi valmistustekniikka, esimerkiksi antibiootit, kasvunestäjät, kokkidiostaatit ja muut lääkekaltaiset aineet, saadaan laskea liikkeeseen vain edellyttäen, että liikkeeseen laskeamisesta vastaava toiminnanharjoittaja on saanut valmisteelle yhteisön hyväksynnän (markkinointiluvan). Lupa myönnetään valmistajakohtaisesti kymmeneksi vuodeksi. Luvansaaaja saisi hyväksymisellä yksinoikeuden hyväksytyyn lisäainevalmisteeseen liikkeeseen laskemiseen täksi ajaksi. Muut lisäaineet, esimerkiksi vitamiinit, hivenaineet ja väriaineet, hyväksytään kuten tähänkin asti yleisellä kemiallisella nimellä lisäaineluetteloon eikä nimeen tässä ryhmässä liitetä lisäaineen valmistajaa. Lisäksi direktiivissä säädetään tiettyjen rehun lisäaineiden uudelleen arvioinnista 10 vuoden välein sekä se sisältää rehun lisäaineiden käyttöä koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä.

Suomi kannatti ehdotuksen hyväksymistä sillä eduskunnan kannan mukaisella ehdolla, että tiettyjä vitamiinivalmisteita tulee voida käyttää maatilalla suoraan eläinten ruokintaan ilman seuraavaksi selostettavassa direktiivissä tarkoitettua tilan rekisteröintiä. Ruotsi vaati samanlaista ehtoa, että näiden valmisteiden tulisi jäädä maatalojen rekisteröintimenettelyn ulkopuolelle. Suomi ja Ruotsi saivat poikkeuksen kyseisten valmisteiden käytölle 1 päivään heinäkuuta 2000. Direktiivi tulee panna täytäntöön kahdessa osassa, viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 1998 (ylimenojärjestelyt) ja loput viimeistään 1 päivänä lokakuuta 1999.

3. *Neuvoston direktiivi 95/69/EY tiettyjen rehualan tuotantolaitosten ja välittäjien hyväksymis- ja rekisteröintimenettelyssä sovellettavista vaatimuksista ja yksityiskohtaisista säännöistä sekä direktiivien 70/524/ETY, 74/63/ETY, 79/373/ETY ja 82/471/ETY muuttamisesta, jäljempänä tiettyjä rehuvalmisteita valmistavien yritysten hyväksymis- ja rekisteröintidirektiivi*

Tiettyjä rehuvalmisteita valmistavien yritysten hyväksymis- ja rekisteröintidirektiivin mukaan eräät rehun lisäaineet esimerkiksi antibioottiset lisäaineet (riskilisäaineet) ja tietyt bioteknisesti valmistetut rehut sekä haitallisia aineita sisältävät rehut samoin kuin rasvaliukoiset vitamiinit ja tietyt hivenaineet saatetaan niiden vaativamman valmistustekniikan tai käyttöön liittyvien riskien vuoksi pääosin yritysten ennakkohyväksyntämenettelyn ja muut rehun lisäaineet, esimerkiksi vesiliukoiset vitamiinit ja muut kuin riskin omaavat hivenaineet, yritysten harjoittaman toiminnan luonteesta riippuen pääosin rekisteröintimenettelyn piiriin.

Direktiivissä on varsin yksityiskohtaisesti säädetty, millä tavalla toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa laadunvarmistaminen tuotteen laatuun vaikuttavien kriittisten pisteiden osalta.

Suomi esitti asiassa maatalojen rekisteröintiä koskevan varauman, jonka johdosta komissio antoi lausuman lupautuen tutkimaan asian edellä selostetun lisäainedirektiivin muutoksen täytäntöönpanosäännösten yhteydessä. Tiettyjä rehuvalmisteita valmistavien yritysten hyväksymis- ja rekisteröintidirektiivi tulee panna täytäntöön viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 1998.

4. *Neuvoston direktiivi 96/25/EY rehuaineiden liikkuvuudesta, direktiivien 70/524/ETY, 74/63/ETY, 82/471/ETY ja 93/74/ETY muuttamisesta sekä direktiivin 77/101/ETY kumoamisesta, jäljempänä rehuaineiden markkinointidirektiivi*

Rehuaineiden markkinointidirektiivin tarkoitus on yhtenäistää rehuaineiden markkinointia. Direktiivin liitteessä on luettelo yleisimmistä EU:ssa markkinoitavista rehuaineista. Luetteloon merkitään rehuaineen nimi, kuvaus, laatuvaatimukset sekä tuo-

teselosteessa esitettävät pakolliset ravintoainemerkinnät. Rehuaineiden kaupassa tarkemmista ravintoainekoostumusta koskevista vaatimuksista sopiminen jää ostajan ja myyjän väliseksi asiaksi. Direktiivissä säädetään tuoteselosteen antamisvelvollisuudesta, tuoteselosteeseen sisällytettävistä merkinnöistä, esimerkiksi rehuraaka-aineen toimittajan velvollisuudesta varustaa toimittamansa tavara tuoteselosteella sekä niistä tilanteista, jolloin tuoteselostetta ei tarvita, kuten kasviperäiset käsittelemättömät satotuotteet. Säännöksen noudattamista on valvottava vähintään pisto-koetarkastuksin.

Direktiivi tulee panna täytäntöön viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1998.

5. *Neuvoston direktiivi 96/24/EY rehuseosten pitämisestä kaupan annetun direktiivin 79/373/ETY muuttamisesta*

Rehuseosten pitämisestä kaupan annettua direktiiviä muutettiin uusien rehuaineita koskevien käsitteiden määrittelyn osalta. Direktiivi tulee panna täytäntöön viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1998.

Direktiiviehdotukset

Komissio on lisäksi äskettäin toimittanut neuvostolle kaksi uutta direktiivien muutosehdotusta. Kolmatta komission ehdotusta käsitellään komission asiantuntijatyöryhmissä.

1. *Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi erityisravinnoksi tarkoitetuista rehuista annetun direktiivin 93/74/ETY sekä direktiivien 74/63/ETY, 79/373/ETY ja 82/471/ETY muuttamisesta (KOM(97) 408 lopull.)*

Ehdotus koskee direktiivin soveltamisalan laajentamista koskemaan "eläinten ravintolisiksi" kutsuttuja tuotteita. Ravintolisät olisi tarkoitettu tiettyjen ravitsemuksellisten tarpeiden tai ympäristön erityisolosuhteista johtuvien tarpeiden tyydyttämiseen samalla tavalla kuin erityisravinnoksi tarkoitettut rehut. Käytännössä ravintolisät koostuvat rehun lisäaineista, esimerkiksi vitamiinit ja hivenaineet, ja tietyistä eläinten ruokintaan käytettävistä tuotteista (aminohapot), mutta niiden

käyttötavan vuoksi niitä ei voi pitää edellä mainittuina valmisteina.

2. *Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tiettyjen rehualan tuotantolaitosten ja välittäjien hyväksymis- ja rekisteröintimenettelyssä sovellettavista vaatimuksista ja yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston direktiivin 95/69/EY muuttamisesta (KOM (97)409 lopull.)*

Ehdotus koskee edellä mainitussa direktiivissä tarkoitettujen ravintolaisien valmistajien ja välittäjien hyväksymistä sekä maatilatason sellaisen elinkeinonharjoittajan (karjankasvattajan) rekisteröintiä, joka käyttää ravintolisiä eläinten ruokintaan.

3. *Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi, jolla muutetaan direktiiviä 96/25/EY rehuaineiden liikkuvuudesta, direktiiviä 95/53/EY rehujen virallisen valvonnan järjestämistä koskevista periaatteista ja direktiiviä 79/373/ETY rehuseosten pitämisestä kaupan (VI/5697/97)*

Ehdotus koskee rehujen markkinointidirektiivin soveltamisalan laajentamista siten, että maatilalla käytettävät rehuaineet eivät saa olla pilaantuneita eikä väärennettyjä ja niiden on oltava kaupakelpoisia eivätkä ne saa aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle. Kiellettyjen aineiden luetteloa laajennettaisiin koskemaan myös rehuaineiden käyttöä. Luettelossa mainittuja kiellettyjä rehuaineita ei siten saisi kaupata, käyttää eläinten ruokinnassa tai prosessoida eteenpäin.

Eläinlääkintäalan lainsäädäntö

1. *Kolmansista maista yhteisöön tuotavien tuotteiden eläinlääkintätarkastusten järjestämistä koskevista periaatteista annettu neuvoston direktiivi 90/675/ETY*

Direktiivin mukaan EY:n ulkopuolisista maista yhteisön alueelle tuotavien eläinperäisten rehujen eläinlääkinnällisessä rajatarkastuksessa on suoritettava myös eläinperäisten rehujen hygieniaa koskeva tarkastus.

Eläinlääkäri on tarkastettava, että tuotetta seuraavassa alkuperämaan viranomaisen antamassa tarkastustodistuksessa ilmoitetaan, että tuote täyttää eläintautivaatimusten lisäksi tietyt hygieeniset vaatimukset.

2. *Eläinlääkintäsäännöistä eläinjätteen hävittämisestä, käsittelystä ja markkinoille saattamisesta sekä taudinaiheuttajien leviämisen ehkäisemisestä eläin- ja kalaperäisissä rehuissa sekä direktiivin 90/425/ETY muuttamisesta annettu neuvoston direktiivi 90/667/ETY*

Direktiivissä tarkoitettujen laitosten hyväksymisessä ja valvonnassa on kiinnitettävä huomiota eläintautien leviämiseen ja taudinaiheuttajien leviämisen ennaltaehkäisemiseen eläinperäisissä rehuissa. Direktiivi sisältää vaatimuksia laitosten järjestämisestä omavalvonnasta, omavalvontasuunnitelman hyväksymisestä ja rehujen mikrobiologisesta näytteenotosta valmistuksen aikana.

3. *Eläinten terveyttä ja kansanterveyttä koskevista vaatimuksista sellaisten tuotteiden yhteisön sisäisessä kaupassa ja yhteisöön tuonnissa, joita eivät koske direktiivin 89/662/ETY ja, taudinaiheuttajien osalta, direktiivin 90/425/ETY liitteessä A olevassa I luvussa mainittujen erityisten yhteisön säädösten kyseiset vaatimukset annettu neuvoston direktiivi 92/118/ETY*

Direktiivi sisältää säännökset siitä, millä ehdoilla direktiivissä 90/667/ETY tarkoitetuilla eläinjätteillä ja niistä valmistetuilla tuotteilla saadaan käydä kaupaa yhteisössä ja sellaisia tuoda kolmansista maista. Tuotteiden valvonnassa on kiinnitettävä huomiota eläintautien leviämisen estämiseen ja sen edellyttämään hygieniaan.

4. *Eläinlääkintätarkastuksista yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteutumista varten annettu neuvoston direktiivi 89/662/ETY*

Direktiivi sisältää säännökset siitä, miten direktiiveissä 90/667/ETY ja 92/118/ETY

tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden sisämarkkinakauppaa valvotaan.

1.3. Geeniteknikalla muunnetut rehuaineet

Geeniteknikan kehittymisestä ja soveltamisesta kasvinjalostukseen seuraa, että markkinoille on tulossa eläinten ruokintaan tarkoitettuja geeniteknikalla muunnettuja tuotteita. Yhdysvalloissa on viljelyyn viime vuosina otettu geeniteknikalla muunnettuja kasvilajikkeita, soijan ja maissin lajikkeita, joista tuotettua satoa on toimitettu myös Euroopan markkinoille; myös rehuksi markkinoitavaksi.

Tuottajat suhtautuvat Suomessa toistaiseksi pidättyvästi geeniteknikalla muunnettujen tuotteiden käyttöön eläinten ruokinnassa. Tuottajajärjestö on vaatinut, että geeniteknikalla muunnettua organismia sisältävää rehua tai tällaisella organismilla tuotettua rehua myytessä on siitä oltava tuoteselosteessa ilmoitus.

EY on geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön annetun neuvoston direktiivin 90/220/ETY mukaisesti ottanut kantaa kysymyksessä olevien lajikkeiden yhteisön markkinoille toimittamiseen. Tällaisten lajikkeiden lisääntymiskykyisten osien markkinoimiseen sovelletaan geeniteknikkalainsäädäntöä. Sen sijaan sellaisten rehuvalmisteiden, joihin ei katsota sisältyvän geeniteknikalla muunnettua (elävää) organismia, markkinoimisen ehtoja koskevia yhteisön säännöksiä vasta valmistellaan.

Komissio valmisteleekin geeniteknikalla muunnettuja organismeja (GMO) sisältävien rehujen markkinointia koskevia säännöksiä. Komission tarkoitus on saada aikaan sellainen geeniteknikalla muunnettuja organismeja sisältävien tai niistä valmistettujen tuotteiden markkinoimista koskeva menettely, jossa tuotteiden hyväksyminen yhteisössä käsiteltäisiin yhdellä hakemuksella siinä pääosastossa, jonka hallinnonalaan kysymyksessä oleva tuotelainsäädäntö kuuluu; niin sanottu "one door - one key" -menettely.

Komissio on heinäkuussa 1997 julkaissut periaatteet (IP/97/700), joilla on tarkoitus luoda yhteinen pohja eri lainsäädäntöalojen yhteydessä esiin tulevien GMO-peräisten tuotteiden merkintävaatimuksille. Kaikki tuotteet, jotka koostuvat geneettisesti muunnetuista organismeista, sisältävät sellaisia tai

ovat peräisin sellaisista, merkitään läpi ravintoketjun: tuotteet on aina varustettava merkinnällä "sisältää GMO-materiaalia". Jos on epävarmuutta siitä, esiintyykö tuotteessa GMO-peräistä materiaalia ja missä suhteessa, on merkinnässä käytettävä ilmaisua "voi sisältää". Tämä lähestymistapa ei edellytä tuotteiden pakollista erillään pitämistä, esimerkiksi sadonkorjuun ja kuljetuksen aikana ja jakeluverkoissa, vaan ainoastaan asianmukaista merkitsemistä. Tuotteita, jotka eivät sisällä GMO-materiaalia, ei tarvitse merkitä tai ne voidaan vapaaehtoisesti varustaa merkinnällä "ei sisällä GMO-materiaalia".

Merkintä vaaditaan, jos edellä mainittu esiintyminen olisi tieteellisesti osoitettavissa; osoitettavuus on välttämätöntä määräysten sitovuuden varmistamiseksi, valvonnan mahdollistamiseksi ja väärinkäytösten estämiseksi. Merkintöjen tulisi kattaa niin monta tuotetta kuin mahdollista, milloin on olemassa luotettavia tieteellisiä testejä GMO-alkuperän osoittamiseksi. Tieteelliset osoitustekniikat kehittyvät todennäköisesti nopeasti lähivuosina, ja ajan mukana yhä useammat tuotteet tulevat siten merkintävelvoitteen piiriin. Tuotteille, joilla ei ole käytettävissä tieteellistä GMO-alkuperän osoittamismenetelmää, vapaaehtoinen merkitseminen on kuitenkin sallittua. Komissio suunnittelee antavansa toiminnanharjoittajille erityisiä tuotelistoja sekä muita tarkkoja ja suoraan soveltuvia ohjeita siitä, mitä tuotteita tulee merkitä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Rehulaki

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on täytäntöönpanna EY:ssä vuosina 1995 ja 1996 annettujen uusien rehudirektiivien edellyttämät aineellisoikeudelliset säännökset. Tässä yhteydessä myös lainsäädännön rakennetta on muutettu tekemällä eräitä lakitekniisiä ja kielellisiä muutoksia.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset, joiden perusteella maa- ja metsätalousministeriö saisi tarkemmin päättää geeniteknikalla muunnettujen rehuaineiden markkinoimisen ehtoista ja merkitsemisestä. Markkinoille on tulossa geeniteknikalla muunnetuista kasvilajikkeista tuotettua rehua. Tällaisten lajikkeiden lisääntymiskykyisen aineksen markkinoimiseen sovelletaan geneettisesti muun-

nettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön annettua direktiiviä ja geeniteknikkalaki (377/1995). Lainsäädännön selvytyden vaatimuksesta tulisi rehulaikiin ottaa viittaus tähän lainsäädäntöön. Sen johdosta, lisääntymiskyvyttömän GMO-materiaalin turvallisuus tulisi selvittää ennen sen markkinoimista, ehdotetaan lakiin otettavaksi valtuutussäännös, jonka mukaan ministeriö saisi tarkemmin päättää tällaisen rehun markkinoimisesta ja merkitsemisestä.

Geeniteknikalla muunnettujen rehuaineiden merkitseminen on aiheellista, jotta rehun ostajalla olisi tieto oleellisista tuotteen valmistamiseen ja käyttöön liittyvistä seikoista. Vaikka geeniteknikalla muunnetut mikrobit ovat olleet laajassa ja vakiintuneessa tuotantokäytössä jo pitkään, kasveilla ja eläimillä geenitekniset menetelmät ovat vielä uutta tekniikkaa, jonka soveltamisesta käytännön mittakaavan viljelyssä on vasta vähän kokemusta. Merkinnät ovat tarpeen myös mahdollisten vastuukysymysten ja korvausvelvollisuuden selvittämistä varten. Ne nopeuttavat vahingon syyn selvittämistä, jos ennalta arvaamattomia vaikeuksia esiintyisi geeniteknikalla muunnettujen rehuaineiden käytämisen vuoksi.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös säännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi elinkeinojen edustajia kuultuaan tarkemmin päättää antibioottisten rehun lisäaineiden, niitä sisältävien rehuseosten ja lääkeruhujen valvonnasta ja käytön seurannan tehostamisesta. Näiden rehuvalmisteiden myynnistä eläinten ruokintaan käytettäväksi olisi rehuvalmisteita luovuttavien toiminnanharjoittajien pidettävä kirjaa luovutuskohteittain ja tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle. Lisäksi karjankasvattajien tulisi ilmoittaa myymiensä eläinten ostajille käytetyistä valmisteista. Tiedot käytetyistä antibiooteista, mukaan lukien eläinlääkkeet, ovat tärkeitä antibioottien käytön valvonnan, seurannan ja ongelmien kartoitusten suorittamiseksi eläintuotannossa. Antibioottien käytön tiukka valvonta alkutuotannossa on olennainen osa puhdasta ja turvallista elintarviketuotantoa.

Rehulain vahingonkorvaussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten kuin eduskunta on edellyttänyt käsitellessään keväällä 1997 hallituksen esitystä siemenkauppalain 9 §:n muuttamisesta (HE 39/1997 vp). Maa- ja metsätalousvaliokunta on mietinnössään (MmVM 6/1997 vp) kiinnittänyt huomiota siemenkaupasta voimassa olevien säännösten

sekä vastaavanlaisten muiden maataloustuotteiden, muiden muassa rehujen kauppaa koskevien säännösten suhteeseen sekä näiden säännösten uudistamistarpeeseen. Valiokunta katsoi, että tuoteryhmäkohtaisilla toisistaan poikkeavilla säännöksillä ei ole mitään asiallista perustetta ja että käytännössä erot aiheuttavat vain tarpeetonta epä tietoisuutta ja sekaannusta. Eduskunta edellytti, että maataloustuotteiden kauppaa koskevien säännösten uudistamista ensi tilassa jatketaan tavoitteena mahdollisimman yhdenmukainen vahingonkorvaussäännöstö. Eduskunnan kannanotto on otettu huomioon esitystä laadittaessa.

Ehdotus on yhdenmukainen EY:ssä vuonna 1985 tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 85/374/ETY kanssa. Sen mukaan tuottajan vastuu tuotteensa virheen aiheuttamasta vahingosta on tuottamuksesta riippumatonta. Laki ehdotuksen mukaan vahingonkorvausvastuu on direktiivissä tarkoitettua, tuottamuksesta riippumatonta, ankaraa vastuuta: tuottajan on korvattava vahinko, kun vahinkoa kärsinyt esittää näyttöä vahingon syntymisestä ja siitä, että vahinko on johtunut tuotteesta olevasta virheestä.

Lain hallinnollisoikeudellisiin säännöksiin ehdotetaan tehtäviksi lähinnä eräitä kielellisiä ja lakiteknisiiä muutoksia.

Voimassa olevassa laissa on lain toimeenpanoa ja alemmanasteisten normien antamista koskevissa säännöksissä säädetty maa- ja metsätalousministeriö toimivaltaiseksi ministeriöksi. Valtioneuvoston 13 päivänä joulukuuta 1995 tekemä periaatepäätös ministeriöiden toimialaa koskevien säädösten valmistelusta edellyttää, että lain toimeenpanosta vastaavasta ministeriöstä käytetään ilmaisua asianomainen ministeriö. Ministeriöiden toimialajako ilmenee valtioneuvoston ohjesäännöstä (1522/1995), jonka 21 §:n mukaan rehuasiat kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan.

Lakiehdotuksen mukaan ministeriön päätöksellä annettaisiin huomattava määrä alemmanasteisia säännöksiä.

2.2. Eläinlääkintäalan lainsäädäntö

Yleistä

Eläinlääkintäalan lainsäädännöstä puuttuu eläinperäisten rehujen hygieenisiiä vaatimuk-

sia ja niiden noudattamisen valvontaa koskevat säännökset. Nykyisin valvonta suoritetaan rehulain nojalla. Esityksen tarkoituksena on lisätä eläinlääkintäsäädöksiin puuttuvat säännökset. Säännöksiä sovellettaisiin pääsääntöisesti lihaluujauhon, rehumaitojauheen, kalajauhon, tuoretta eläinjätettä sisältävän turkiseläinten rehun ja lemmikkieläinten rehujen valmistukseen sekä sisämarkkinakaupan, tuonnin ja viennin valvontaan.

Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta

Esityksen tarkoituksena on, että kolmansista maista tuotavien eläinperäisten rehuvalmisteiden hygieenistä laatua koskevista vaatimuksista ja näiden vaatimusten tarkastuksesta rajalla säädettäisiin eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain nojalla. Säännökset koskisivat pääsääntöisesti lihaluujauhoa, kalajauhoa ja rehumaitojauhetta sekä tuoretta eläinjätettä sisältävää turkis- ja lemmikkieläinten rehua ja niiden raaka-ainetta.

Eläintautilaki

Esityksen tarkoituksena on, että eläinperäisten rehujen valmistuksen hygieniavaatimuksista ja niiden noudattamisen valvonnasta säädettäisiin eläintautilain nojalla. Säännökset koskisivat yleensä lihaluujauhon, rehumaitojauheen, kalajauhon sekä tuoretta eläinjätettä sisältävän turkis- ja lemmikkieläinten rehun sekä niiden raaka-aineiden sisämarkkinakauppaa ja vientiä sekä muun muassa lihaluujauhon, rehumaitojauheen ja tuoreen turkis- ja lemmikkieläinten rehun valmistusta.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Toiminnanharjoittamiseen kohdistuvat taloudelliset vaikutukset

Rehulaki

Ehdotuksesta aiheutuu kustannuksia erityisesti niille tiettyjä rehuvalmisteita valmistaville ja välittävälle toiminnanharjoittajille sekä kotieläinyrityksille, joiden on ehdotuksen mukaan laadittava valvontaviranomaisen hyväksymä laadunvarmennusjärjestelmä.

Voimassa olevan lain mukaan tiettyjen rehun lisäaineiden sekoittaminen rehuihin edellyttää valvontaviranomaisen antamaa lupaa. Tällaisia lupia on nykyisin 22. Ehdotus merkitsee sitä, että tällaisten luvanvaraisten, siis hyväksyttävien tai rekisteröitävien toiminnanharjoittajien määrä kaksinkertaistuu. Lisäksi tämän valvontatavan piiriin tulevat kysymyksessä olevien rehuvalmisteiden välittäjät, nykyisin noin 90. Suurimmat rehuvalmistajat ovat jo järjestäneet toimintansa omavalvonnan. Niiden tuotannon osuus rehumarkkinoista on noin 90 prosenttia. Esityksen taloudelliset seuraamukset tulevat käytännössä siis kohdistumaan sellaisiin, lähinnä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, joilla ei vielä ole laadunvarmennusjärjestelmää.

Elinkeinonharjoittajan hyväksymis- ja rekisteröintimenettely koskee myös eräissä tapauksissa rehujen valmistamista maataloilta. Valvontaviranomaisen hyväksymistä edellyttäviä valmisteita, esimerkiksi antibiootteja, ei ole tähän mennessä saanut sekoittaa rehuun maatilalla. Ainoastaan muutamilta suurimmilla maataloilla voidaan olettaa nykyisin olevan edellytykset hankkia viranomaisen hyväksymä laadunvarmennusjärjestelmä kysymyksessä olevien aineiden sekoittamiseen rehuun tilalla. Sen sijaan tiloja, joilla sekoitetaan vitamiini- ja hivenaineita rehuihin ja jotka ehdotuksen mukaan tarvitsevat siihen hyväksytyyn laadunvarmennusjärjestelmän, on arviolta muutama sata sika-tilaa ja noin 20 siipikarjatilaa.

Ehdotus tiettyjen lisäaineiden valmistaja-kohtaisesta markkinointiluvasta antaa toiminnanharjoittajalle yksinoikeuden lisäaineen markkinointiin kymmeneksi vuodeksi, mikä voi vaikuttaa lisäainevalmisteiden hintaan.

Ehdotuksen eräänä keskeisenä tavoitteena on rehuvalmisteiden hygieenisen laadun turvaaminen, erityisesti salmonellasaastunnan ehkäiseminen. Tämä edellyttää rehuvalmisteiden valmistajan huolehtivan tuotantonsa hygieniasta omavalvontaisella laadunvalvontajärjestelmällä. Vaikka järjestelmän vaatimustaso asetetaan toiminnan vaativuuden ja laajuuden mukaisesti, aiheutuu siitä toiminnanharjoittajalle lisäkustannuksia. Siinä tapauksessa, että toiminnanharjoittaja haluaa varmistaa omavalvontansa, voi tämä hakea sille valvontaviranomaisen hyväksymisen. Tällaisessa tapauksessa viranomaisvalvontaan sisältyy omavalvonnan hyväksyminen ja

sen valvonta. Tuotannon laadunvalvonnan vastuu ja kustannukset siirtyvät näin ollen entistä enemmän elinkeinolle itselleen.

Eläinlääkintäalan lainsäädäntö

Eläinperäisten rehuvalmisteiden hygieenisiä vaatimuksia koskevien säännösten lisäämisestä eläinlääkintäalan lainsäädäntöön ei aiheudu merkittäviä toiminnanharjoittajaan kohdistuvia vaikutuksia. Kolmansista maista tuotavat eläinperäiset rehuvalmisteet on jo nyt sisällytetty eläinlääkinnälliseen rajatarkastukseen eläintautivaatimusten tarkastamiseksi. Kasvintuotannon tarkastuskeskus ei enää tarkasta eläinperäisten rehujen maahantuontia niiden hygieniavaatimusten osalta eikä tee siitä päätöstä. Tarkoitus on, että eläinlääkintätarkastus ja rehulain mukainen tarkastus järjestetään siten, että rajaeläinlääkäri suorittaa asiakirja- ja tunnistustarkastuksen sekä määrää näytteen otettavaksi. Näytteestä tehdään sekä eläinlääkintälainsäädännön että rehulain edellyttämät analyysit. Jos rehun tuonti on kiellettyä, tekee päätöksen se viranomainen, jonka soveltamaan säännökseen kiello perustuu.

Myöskään eläintautilakiin ehdotetulla muutoksella ei olisi taloudellisia vaikutuksia toiminnanharjoittajille, koska eläinperäisten rehujen valmistusta, sisämarkkinakauppaa ja vientiä valvotaan jo nyt eläintautilain nojalla eläintauteja koskevien vaatimusten osalta. Eläinperäisten rehujen hygieeniset vaatimukset sisällytettäisiin osaksi nykyistä valvontaa.

3.2. Valtionaloudelliset vaikutukset

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Rehulakiehdotuksen johdosta rehuvalmisteiden valmistuksen valvontatehtävä lisääntyy huomattavasti. Toiminnanharjoittajien hyväksymistehtävän ja rekisteröintitehtävän hoitamista varten sekä omavalvonnan tarkastuksiin ja valvontaan kasvintuotannon tarkastuskeskus tarvitsee lisäresursseja. Tarvitavat resurssit hankitaan tehtäviä uudelleen järjestämällä. Maatiloilla suoritettava valvonta on tarkoitus hoitaa yhdessä työvoimaja elinkeinokeskusten kanssa.

Valvontatehtäviin kuuluviin rajavalvontaan ja markkinavalvontaan ehdotuksella ei ole

organisatorisia eikä tarkastuskeskuksen henkilöstöön kohdistuvia vaikutuksia. Markkinavalvonnan osuus lisääntyy, mutta kasvintuotannon tarkastuskeskus käyttää enenevässä määrin apunaan työvoima- ja elinkeinokeskuksia. Niiden arvioidaan pystyvän hoitamaan tehtävät nykyisellä henkilökunnallaan.

Rehuaineiden ja rehun lisäaineiden markkintointia koskevat ehdotukset eivät sisällä merkittäviä hallinnollisia tai organisatorisia vaikutuksia.

Eläinperäisten rehuvalmisteiden hygieenisiä vaatimuksia koskevien säännösten lisäämisestä eläinlääkintäsäännöksiin ei aiheudu organisatorisia ja henkilöstövaikutuksia.

Valvontakustannusten kattaminen

Valvonnasta aiheutuvat kustannukset tulisi kattaa valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaisesti. Tämän lain soveltamisessa tulisi eri valvonnan aloilla ottaa huomioon, että

- maahantuonnin valvonnassa kustannukset voidaan kattaa täysimääräisesti,

- toiminnanharjoittajien omavalvonnan hyväksymis- ja valvontakustannukset voidaan kattaa täysimääräisesti,

- toiminnanharjoittajien, joilla ei ole valvontaviranomaisen hyväksymää omavalvontaa, valvontakustannukset voidaan kattaa täysimääräisesti,

- salmonellaan kohdistuvan valvonnan kustannuksia ei voida täysimääräisesti kattaa,

- markkinavalvonnan kustannuksia ei voida kattaa ja

- Suomen kautta EU:lle toimitetuista rehun lisäaineita tai tiettyjä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita koskevista hakemuksista voidaan periä käsittelymaksu, joka kattaisi kustannukset asiantuntijalausunnoista.

Rehuvalmisteiden valvonnan kustannukset ovat vuosittain noin 5,9 miljoonaa markkaa.

Eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta peritään tuojalta maksu. Maksu määräytyy valtion maksuperustelain mukaisesti, jollei EY-lainsäädännöstä muuta johdu. Maksu muodostuu sekä rajatarkastuskustannuksena että näytteenoitosta aiheutuvana kustannuksena. Eläintautilain mukaan tuotteen viejän on suoritettava vientiin liittyvästä tarkastuksesta korvaus tarkastuksen suorittajalle. Maa- ja

metsätalousministeriö päättää maksun suuruudesta noudattaen soveltuvin osin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen eläinlääkäritaksaa.

3.3. Ympäristövaikutukset

Rehuvalmisteiden käytöstä ympäristöön kohdistuvat vaikutukset voivat johtua rehussa olevien ravinteiden ja mahdollisesti haitallisten aineiden joutumisesta eläinten eritteiden muodossa ympäristöön. Rehuvalmisteille turvallisuutta ja laatua koskevien vaatimusten asettamisella otetaan huomioon aina myös ympäristön suojelemisen vaatimukset. Esityksellä ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on laadittu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Rehulakiehdotuksesta on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtionvarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, kasvintuotannon tarkastuskeskukselta, geeniteknikan lautakunnalta, tullihallitukselta, kilpailuvirastolta, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselta, lääkelaitokselta, Elintarviketeollisuusliitto ry:ltä, Suomen Kalankasvattajaliittoa, Suomen Siipikarjaliitto ry:ltä, Suomen Turkiläinten Kasvattajain Liitolta, Maaseutukeskusten liitto ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitolta (MTK), Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundet (SLC), Lihateollisuuden tutkimuskeskukselta, Maatalouden tutkimuskeskukselta sekä rehualan yrityksiltä.

Siltä osin kuin esitys koskee direktiivien voimaansaattamista koskevia säännöksiä, ei huomautuksia ole yleensä esitetty. Lausunolla ollut esitysluonnos sisälsi GMO-rehujen markkinointia ja tuoteselostetta sekä antibioottisten rehun lisäaineiden markkinointiin liittyvää ilmoitusvelvollisuutta koskevat säännökset. GMO-rehujen hyväksymistä ja merkitsemistä koskevien säännösten ottamista lakiin vastustivat rehuteollisuus ja geeniteknikan lautakunta, kun taas sitä kannattivat MTK, SLC, Maaseutukeskusten liitto ry. ja ympäristöministeriö.

Antibioottisten rehun lisäaineiden ilmoitusvelvollisuuden säätämistä luovutuskohteittain vastusti rehuteollisuus ja sitä kannattivat eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Maaseutukeskusten liitto ry., MTK, SLC, ympäristöministeriö ja lääkelaitos.

Lausunnoissa esitetyt näkökohdat huomioidaan ottaen säännökset on kirjoitettu siten, että maa- ja metsätalousministeriöllä olisi, tietyin edellytyksin valtuudet päättää tarkemmin näistä asioista. Lausunnoissa esitetyt muut huomautukset on myös mahdollisuuksien mukaan otettu lakiehdotusta viimeistellessä huomioon.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Suomi on EU:n jäsenenä ollut velvollinen yhdenmukaistamaan rehulainsäädäntönsä EY:n rehulainsäädännön kanssa ja on velvollinen täytäntöönpanemaan EY:n uudet rehudirektiivit niiden täytäntöönpanolle säädetyssä aikataulussa; direktiivien sisällön osalta viitataan alajaksossa 1.2. esitettyyn.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi valtuutus-säännökset, joiden mukaan maa- ja metsätalousministeriö saisi tarkemmin päättää GMO-rehujen merkinnästä ja antibioottisten rehun lisäaineiden luovutuskohtaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. Lakiehdotuksen valmistelun aikataulusta johtuen säännöksiä ei voitu sisällyttää suoraan lakiin sen vuoksi, että esitystä ei olisi voitu antaa ennen teknisiä määräyksiä koskevien EY:n ja Maailman kauppajärjestön (WTO) ilmoitusjärjestelmien mukaisten ilmoitusten antamiseen liittyvän määräajan kulumista. Tämä olisi merkinnyt sitä, että laki ei olisi voinut tulla voimaan ennen uusien direktiivien edellyttämää aikaa eli viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 1998. Tästä syystä ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriö antaa alan järjestöjä kuultuaan kysymyksessä olevat säännökset. Tässä järjestelyssä ministeriön on notifioitava aikomansa säännökset, jos EY ei ole antanut näitä koskevia harmonisointisäädöksiä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Rehulaki

Säännösten järjestys

Lakiehdotuksen aineellisoikeudellisten säännösten järjestämisessä on otettu huomioon, että useista rehuvalmisteista on annettu oma direktiivi ja että lisäksi eräiden rehuvalmisteiden valmistus ja markkinointi edellyttävät erityistä valvontamenettelyä. Tämän vuoksi erilaisia rehuvalmisteita koskevat säännökset on koottu omaan lukuun. Toiminnanharjoittamista koskevat säännökset on järjestetty omaan lukuun. Tällainen säännösten järjestämistapa helpottaa direktiivin toimeenpanon toteamista. Kun kunkin direktiivin toimeenpanossa tarvitaan huomattava määrä yksityiskohtaisia säännöksiä, on säännösten järjestämisessä otettava huomioon myös tarve pyrkiä selkeään aineellisoikeudellisen säännöstön kokonaisuuteen. Lakiehdotuksen säännökset on järjestetty seuraavasti:

1 luku. Yleiset säännökset

- 1 §. Tavoite
- 2 §. Soveltamisala
- 3 §. Määritelmät

2 luku. Rehuvalmisteet

- 4 §. Rehuvalmisteiden yleiset laatuvaatimukset (70/524/ETY, 74/63/ETY, 79/373/ETY, 82/471/ETY, 90/167/ETY, 93/74/ETY ja 96/25/EY)
- 5 §. Rehuaineet (96/25/EY)
- 6 §. Erityiset rehuaineet (82/471/ETY)
- 7 §. Geenitekniikalla muunnetut rehuaineet
- 8 §. Erityisravinnoksi tarkoitettut rehut (93/74/ETY)
- 9 §. Rehun lisäaineet (70/524/ETY)
- 10 §. Rehuseokset (79/373/ETY)
- 11 §. Lääkerehut (90/167/ETY)
- 12 §. Rehuvalmisteisiin rinnastuvat valmisteet
- 13 §. Tilapäiset rajoitukset (70/524/ETY ja 82/471/ETY)

3 luku. Toiminnanharjoittaminen

- 14 §. Ilmoitusvelvollisuus
- 15 §. Tiedoston pitämismenettely

16 §. Toiminnanharjoittajan laadunvalvontavelvollisuus

17 §. Toiminnanharjoittajan hyväksyminen (95/69/EY)

18 §. Toiminnanharjoittajan rekisteröiminen (95/69/EY)

19 §. Tuotantoeläimen kasvattajan ilmoitusvelvollisuus

20 §. Merkintä- ja pakkausvaatimukset (70/524/ETY, 74/63/ETY, 79/373/ETY, 82/471/ETY ja 93/74/ETY)

21 §. Harhaanjohtava markkinointi

22 §. Vahingonkorvausvelvollisuus

4 luku. Viranomaiset

23 §. Yleinen ohjaus ja valvonta

24 §. Valvontaviranomainen

25 §. Valtuutetut tarkastajat ja näytteenottajat

5 luku. Valvonta

26 §. Valvonnan järjestämisen yleiset periaatteet (70/373/ETY ja 95/53/EY)

27 §. Tarkastukset

28 §. Valvontarekisterit (95/69/EY)

29 §. Valvontasuunnitelma

30 §. Liikkeeseenlaskettujen ja Euroopan unionista tuotavien rehuvalmisteiden valvonta (95/53/EY)

31 §. Maahantuonti- ja maastavientivalvonta (95/53/EY)

32 §. Valvonnan tulosten julkaiseminen

33 §. Salassapitovelvollisuus

34 §. Valvonnan kustannusten periminen

35 §. Tarkastuspalkkiot ja kulujen korvaukset

6 luku. Pakkokeinot

36 §. Kielto (95/53/EY)

37 §. Hyväksymisen peruuttaminen tai tarkistaminen (95/69/EY)

38 §. Rekisteröimisen peruuttaminen tai tarkistaminen (95/69/EY)

39 §. Uhkasakko

7 luku. Erinäiset säännökset

40 §. Muutoksenhaku

41 §. Rangaistussäännös

42 §. Tarkemmat säännökset

43 §. Voimaantulo

Pykäläkohtaiset perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Tavoite.* Lain tavoitetta koskeva säännös ehdotetaan muotoiltavaksi uudelleen. Tavoitetta koskeva säännös olisi kirjoitettava siten, että lakiehdotuksen säännökset voidaan perustella asetetuilla tavoitteilla. Lakiehdotus sisältää säännöksiä, joiden tarkoitus on taata, että eläinten ruokintaan käytettävät rehut eivät aiheuta vaaraa ihmisten ja eläinten terveydelle eikä ympäristölle. Välikäsitteellisesti säännöksillä pyritään turvaamaan myös, että eläimistä saatavat elintarvikkeet eivät rehusta johtuvista syistä aiheuta vaaraa kuluttajien terveydelle. Kotieläintuotteiden laatu ja tuotannon tuottavuus riippuvat ratkaisevasti ruokintaan käytettyjen rehujen laadusta ja turvallisuudesta. Rehuvalmisteiden merkintävaatimuksilla on keskeinen merkitys rehuvalmisteiden oikean ja turvallisen käytön edellytysten takaamisessa.

2 §. *Soveltamisala.* Lain soveltamisalaa ei ehdoteta olennaisesti muutettavaksi. Soveltamisalaa koskeva säännös ehdotetaan kirjoitettavaksi käyttämällä sanan markkinointi sijasta sanaa liikkeeseen laskeminen sellaisena kuin se määritellään valvontadirektiiveissä. Liikkeeseen laskeminen on käsitteenä laajempi kuin markkinointi.

Suomen kautta tullaamatta kuljetettavat rehuvalmisteet eivät ole kuuluneet lain soveltamisalaan. Valvontadirektiivi kuitenkin edellyttää, että myös niitä valvotaan. Näin ollen ne tulisi lisätä soveltamisalaan.

Lakiehdotuksen keskeisiä säännöksiä ovat säännökset, joiden tarkoituksena on estää eläinten terveydelle vahingollisten aineiden ja eliöiden saastuttamien rehuvalmisteiden valmistus liikkeeseen laskemista varten, liikkeeseen laskeminen ja käyttö. Eläintautilakiin ja eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annettuun lakiin sisältyy myös säännöksiä, joiden nojalla valvotaan, että eräät eläinlääkkeet ovat rehuvalmisteet ja myös eräät muut erikseen määrätyt rehut, kuten heinät ja oljet, eivät sisällä eläintauteja aiheuttavia tekijöitä. Molempia säädöksiä on voitava soveltaa toistensa estämättä. Tarkoituksenmukaisen ja tehokkaan valvonnan järjestämiseksi lakiehdotuksen valvontaviranomaisen ja eläinlääkintäviranomaisen valvontatoimet on koordinoitu.

3 §. *Määritelmät.* Laki sisältää useita rehuvalmisteita koskevia käsitteitä, joille yh-

teisön lainsäädännössä on annettu yksityiskohtainen määritelmä. Lainsäädännön toimeenpano (implementointi) yhteisön direktiivien edellyttämällä tavalla vaatii, että laissa käytetään samoja käsitteitä kuin direktiiveissä. Pykälään on lisäksi otettu eräitä määritelmiä valvontaa koskevien säännösten selkiyttämiseksi.

2 luku. Rehuvalmisteet

4 §. *Rehuvalmisteiden yleiset laatuvaatimukset.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi yleinen rehuvalmisteiden turvallisuutta ja laatua koskeva säännös: vain aitoja, turvallisia ja hyvälaatuisia sekä tarkoitukseensa sopivia rehuvalmisteita saa valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen, tuoda maahan, käyttää ja viedä maasta.

Haitallisten aineiden ja tuotteiden suurimmista sallituista pitoisuuksista rehuissa annetulla neuvoston direktiivillä 74/63/ETY on määrätty suurimmista sallituista haitallisten aineiden ja tuotteiden pitoisuuksista ja siitä, millä edellytyksellä rehuihin saa sekoittaa rehuaineita, joissa on enemmän kuin sallittu määrä näitä aineita. Lisäksi rehujen hygieniavalvonta, kuten salmonellavalvonta, on Suomessa olennainen osa rehuvalvontaa. Rehuvalmisteissa ei saa esiintyä salmonellaa. Maa- ja metsätalousministeriön asiana olisi antaa asiasta päätökset.

Rehuaineiden markkinointidirektiiveissä säädetään rehujen puhtaudesta ja jäämättömyydestä yleisesti. Lisäksi rehuvalmisteita koskevissa direktiiveissä säädetään rehuvalmisteiden laadusta.

Rehuvalmisteiden yksityiskohtaiset koostumus- ja laatua koskevat vaatimukset on tarkoitus antaa rehuvalmisteita koskevien erillisten säännösten perusteella maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä. Jos rehuvalmisteiden hyväksyminen tapahtuu luetteloon merkitsemällä, nämä vaatimukset sisällytetään yleensä hyväksymistä koskevaan luetteloon asianomaisen rehuvalmisteiden kohdalle.

Sellaisen rehuvalmisteiden valmistaminen liikkeeseen laskemista varten, maahan tuominen, liikkeeseen laskeminen, käyttäminen ja maasta vieminen, joka ei täytä näitä vaatimuksia, tulisi säännöksen perusteella rangaistavaksi.

5 §. *Rehuaineet.* Yleisperusteluissa on selostettu rehuaineiden markkinointidirektiiviä. Sen antamisen tarve perustuu siihen, että rehuaineiden vapaa markkinointi yhteisössä

edellyttää, että rehuaineista käytetään yhteisössä samoja nimityksiä ja spesifikaatioita. Rehuaineiden markkinoindirektiivin liitteessä luetellaan ja luonnehditaan tavallisimmat yhteisössä markkinoilla olevat rehuaineet. Luettelossa mainitaan rehuaineen nimi, kuvaus ja pakolliset merkintävaatimukset. Siinä ei enää määritellä yksityiskohtaisesti rehuaineiden ravintoainekoostumusta. Maa- ja metsätalousministeriön asiana on julkaista tällainen luettelo.

Tämä luettelo ei ole tyhjentävä. Yhteisön säännösten mukaan valmistaa ja liikkeeseen laskea ja käyttää saisi myös muita rehuaineita edellyttäen, että ne erottuvat selvästi luettelossa käytetyistä rehuaineiden nimistä ja kuvauksista eivätkä johda harhaan niiden ostajaa, muuta luovutuksensaajaa tai käyttäjää ja että niistä on tehty kasvintuotannon tarkastuskeskukselle sen antamien määräysten mukainen ilmoitus.

Maa- ja metsätalousministeriö on merkinnyt julkaisemaansa rehuuetteloon ne rehut, jotka on lueltu suoraan käytettävien rehujen pitämisestä kaupan annetussa neuvoston direktiivissä 77/101/ETY, sekä ne rehut, joista Suomessa on selvitetty energia- ja ravintoaineiden sulavuusarvot. Käytännössä ministeriön päätökseen otetusta luettelosta on muodostunut luettelo, joka sisältää kaikki Suomessa markkinoilla olevat rehut.

Pykälä koski myös eläintuotantopaikassa eläinten ruokintaan käytettäviä rehuaineita, jotka eivät saa olla pilaantuneita tai väärennettyjä ja joiden on oltava kauppakelpoisia eivätkä ne saa aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle. Kiellettyjen aineiden luetteloa laajennettaisiin koskemaan myös rehuaineiden käyttöä. Luettelossa mainittuja kiellettyjä rehuaineita ei siten saisi kaupata, käyttää eläinten ruokinnassa tai prosessoida.

6 §. *Erityiset rehuaineet.* Erityisistä rehuaineista käytetään voimassa olevassa laissa nimitystä "tietyt eläinten ruokintaan käytettävät tuotteet". Tähän rehuvalmisteiden ryhmään kuuluvien tuotteiden säännösten tarkistamisen tarvetta on selostettu yleisperusteluissa. Kysymyksessä ovat tuotteet, joiden turvallisuus on tutkittava yhteisön menettelyssä ennen niiden markkinoille hyväksymistä (direktiivi 82/471/ETY). Tällaisia tuotteita ovat eläinruokinnan valkuaislähteenä käytettävät tuotteet, kuten mikrobivalkuaisuotteet, aminohapot ja urea. Ehdotuksen mukaan vain maa- ja metsätalousministeriön julkaisemaan erityisistä rehuaineista pitämään

luetteloon merkittyjä, yhteisön hyväksymiä erityisiä rehuaineita saataisiin valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen, tuoda maahan ja käyttää rehujen valmistukseen ja eläinten ruokintaan.

Näiden tuotteiden valmistamiselle ja liikkeeseen laskemisella on asetettava paitsi tuotteen turvallisuuden arvioimista ja hyväksymistä myös niiden valmistusta ja liikkeeseen laskemista koskevia ehtoja. Lakiehdotuksen 17 §:n mukaan niitä saa valmistaa liikkeeseen laskemista varten tai laskea liikkeeseen vain toiminnanharjoittaja, jonka valvontaviranomainen hyväksyy.

7 §. *Geenitekniikalla muunnetut rehuaineet.* Yleisperustelujen jaksossa 2 esitettyihin perusteluihin viitaten ehdotetaan lakiin otettavaksi geenitekniikalla muunnettua lisäantymiskykyistä organismeja sisältävän tai sellaisesta organismista peräisin olevaa lisäantymiskyvyttöä ainesosaa sisältävää rehuaineen valmistusta liikkeeseen laskemista varten, liikkeeseen laskemista ja käyttöä koskevat säännökset.

Geenitekniikalla muunnettua lisäantymiskykyistä organismeja sisältävän rehuvalmisteen markkinoille luovuttamista koskevien geenitekniikkalain 6 luvun säännösten mukaan markkinoille luovuttamiseen tarvitaan geenitekniikan lautakunnan hyväksyminen, joka voidaan antaa vasta, kun komissio on antanut sille suostumuksensa.

Geenitekniikkalain säännökset eivät koske sellaista valmistetta, joka sisältää geenitekniikalla muunnetusta organismista peräisin olevaa lisäantymiskyvyttöä ainesosaa mutta joka ei sisällä lisäantymiskykyistä geenitekniikalla muunnettua organismeja. Tällainen olisi esimerkiksi valmiste, joka sisältää geenitekniikalla muunnetusta lajikkeesta peräisin olevaa tärkkelystä, proteiinia tai DNA:ta mutta josta ei voida kasvattaa eläviä kasveja, esimerkiksi geenitekniikalla muunnetun lajikkeen siemenistä jauhettu rehu. Jos tällainen lajike on hyväksytty luovutettavaksi markkinoille eläinravitsemuksessa käytettäväksi geenitekniikkalain säännösten mukaisesti, voidaan edellä mainittua hyväksymistä pitää riittävänä tällaisen rehun turvallisuuden selvittämiseksi.

Edellä yleisperustelujen jaksoissa 4 ja 5 esitettyyn viitaten ehdotetaan, että säännös kirjoitetaan valtuutuslainsäätömuotoon niin, että maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa tarvittavat säännökset.

8 §. *Erityisravinnoksi tarkoitettut rehut.*

Maa- ja metsätalousministeriö on antanut erityisravinnoksi tarkoitetuista rehuista annetun neuvoston direktiivin 93/74/ETY edellyttämät säännökset rehuja koskevan lainkohdan perusteella. Lakiin ehdotetaan otettavaksi tällaisia rehuja koskeva oma säännös. Maa- ja metsätalousministeriön asia olisi päättää, mihin erityisiin ravitsemuksellisiin tarkoituksiin tällaisia rehuja saa markkinoida ja minkälaisia ravitsemuksellisia ominaisuuksia rehulla pitää olla. Näiden rehujen tuoteselosteesta on annettu yksityiskohtaiset yhteisön säännökset.

9 §. *Rehun lisäaineet.* Yhteisössä saa laskea liikkeeseen ainoastaan lisäaineita, joiden turvallisuus on selvitetty ja hyväksytty rehujen lisäaineista annetun neuvoston direktiivin 70/524/ETY, jäljempänä *lisäainedirektiivi*, mukaisesti. Hyväksytyt lisäaineet on merkitty mainitun direktiivin liitteenä olevaan luetteloon. Jäsenvaltioiden on kansallisella päätöksellä julkaistava hyväksytyjä lisäaineita koskeva luettelo. Jäsenvaltio ei saa, eräitä poikkeustapauksia lukuun ottamatta, kieltää hyväksytyjen lisäaineiden markkinointia alueellaan. Jäsenvaltio voi direktiivin suojausalueeseen vedoten kieltää lisäaineen käytön. Tällöin komission on tutkittava jäsenvaltion esittämät perusteet ja päätöksellään otettava uudelleen kantaa lisäaineen käytön sallittavuuteen.

Yhteisö saattaa hyväksyä lisäaineen vain määräaikaisesti siinä tapauksessa, että sen tehokkuudesta ei ole esitetty riittävänä pidettävää selvitystä. Jäsenvaltion harkinnassa on hyväksyä tällaisen lisäaineen markkinointi omalla alueellaan, mutta tämä mahdollisuus tulee poistumaan rehun lisäaineiden markkinoinnin yhdenmukaistamiseksi EU:ssa.

Eräiden lisäaineiden liikkeeseen laskemista koskevia ehtoja on lisäainedirektiivin muutoksella muutettu niin, että määrättyä lisäainetta saa markkinoida vain se, jolla on yhteisön markkinointilupa. Tätä tarkoittava säännös olisi otettava lakiin. Tällainen luvanvaraisuus antaa luvan saajalle yksinoikeuden tuotteensa markkinointiin kymmeneksi vuodeksi. Se ei kuitenkaan estä muita hakemasta hyväksyntää vastaavanlaisille tuotteille.

Lisäainedirektiiviä on muutettu niin, että lisäaineiden hyväksymisestä tullaan päättämään komission asetuksella. Sen jälkeen kun asetus tulee voimaan, jäsenvaltiot eivät enää julkaise hyväksytyjen lisäaineiden luetteloja. Tämän vuoksi lisäaineiden hyväksymistä

koskeva säännös ehdotetaan kirjoitettavaksi siten, että edellä mainittua menettelyä sovelletaan, jollei yhteisön säännöksistä muuta johdu.

10 §. *Rehuseokset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rehuseosten valmistuksesta liikkeeseen laskemista varten, liikkeeseen laskemisesta, käytöstä ja maahantuonnista rehuseoston pitämisestä kaupan annetun neuvoston direktiivin 79/373/ETY mukaisesti. Sääntely vastaa asialliselta sisällöltään voimassa olevan lain sääntelyä.

11 §. *Lääkerehut.* Ehdotetut säännökset vastaavat sisällöltään voimassa olevassa laissa olevia säännöksiä lääkkeitä sisältävien rehujen valmistusta, markkinoille saattamista ja käyttöä koskevista vaatimuksista yhteisössä annetun neuvoston direktiivin 90/167/ETY mukaisesti. Säännökset on sijoitettu osittain eri tavalla kuin voimassa olevassa laissa sen vuoksi, että toiminnanharjoittamista ja sen valvontaa koskevat säännökset on siirretty omiin lukuihinsa.

12 §. *Rehuvalmisteisiin rinnastuvat valmisteet.* Viime vuosina yhteisössä on annettu useita eriluontoisia rehuvalmisteita koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä. Erityisravinnoksi tarkoitettujen rehujen katsottiin kuuluvan rehuihin ja niitä koskevat kansalliset säännökset annettiin rehulaissa olevan valtuutuksen nojalla ministeriön päätöksellä. Yhteisössä valmistellaan paraikaa eläinten ravintolisiä koskevien säännösten antamista. Jossain tapauksessa voi olla tulkinvaraisista, mihin jo säänneltyyn rehujen luokituksen uudet säännökset tulisi sijoittaa. Koska ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena, että jokaisesta uudesta rehuvalmistetypistä olisi otettava lakiin oma säännös, ehdotetaan, että ministeriö voi antaa tällaisessa tapauksessa yhteisön lainsäädännön edellyttämät kansalliset päätökset.

13 §. *Tilapäiset rajoitukset.* Säännös vastaa voimassa olevan lain säännöstä (direktiivi 70/524/ETY ja 82/471/ETY).

3 luku. Toiminnanharjoittaminen

14 §. *Ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän 1—3 momentti vastaavat voimassa olevan lain säännöksiä.

Yleisperustelujen 2 ja 5 jaksossa esitettyyn viitaten pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö voi, rehuteollisuutta, rehukauppaa ja maatalouden tuottajajärjestöjä kuultuaan,

tarkemmin päättää, miten toiminnanharjoittajan, joka luovuttaa antibioottisia rehun lisäaineita sisältäviä rehuvalmisteita ja lääkerohuja tuotantoeläinten kasvattajalle, tulee näiden valmisteiden käytön seurannan järjestämistä varten ilmoittaa tällaisesta luovuttamisesta luovutuskohteittain. Käytännössä suurin osa kysymyksessä olevista tuotteista toimitetaan valmistajalta suoraan tilalle, mutta esimerkiksi porsasrehut menevät osaksi rehukaupan kautta maataloille.

15 §. *Tiedoston pitämisvelvollisuus.* Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain säännöksiä.

Säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että antibioottisia rehun lisäaineita sisältävien rehuvalmisteiden tai lääkerohujen luovuttamisesta tuotantoeläinten kasvattajalle tulisi toiminnanharjoittajan pitää kirjaa. Yleisperustelujen 2 ja 5 jaksossa esitettyyn viitaten pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan ministeriö saa, rehu-teollisuutta, rehukauppaa ja maatalouden tuottajajärjestöjä kuultuaan, tarkemmin päättää, miten toiminnanharjoittajan, joka luovuttaa antibioottisia rehun lisäaineita sisältäviä rehuvalmisteita ja lääkerohuja tuotantoeläinten kasvattajalle, tulee pitää kirjaa luovutetuista antibiooteista luovutuskohteittain.

Pykälän 3 momentti sisältäisi säännökset ehdotetun lain mukaisten tarkastusten ja valvonnan edellyttämästä valvontaviranomaisen, valtuutettujen tarkastajien ja näyteenottajien tiedonsaantioikeudesta. Säännöksen mukaan toiminnanharjoittajan olisi vaadittaessa annettava tarkastuksen suorittajille kaikki valvonnan ja tarkastuksen suorittamista varten tarpeelliset tiedot.

16 §. *Toiminnanharjoittajan laadunvalvontavelvollisuus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rehuvalmisteita valmistavan toiminnanharjoittajan omavalvonnasta sekä muista rehuvalmisteiden valmistusta koskevista säännöksistä. Pykälän 1 momentissa säädetään toiminnanharjoittajan velvollisuudesta järjestää toimintansa siten, että rehuvalmisteen laatu säilyy muuttumattomana, kunnes valmiste lasketaan liikkeeseen.

Pykälässä annetaan rehuvalmisteita valmistavalle toiminnanharjoittajalle myös mahdollisuus hakea omavalvonnalleen valvontaviranomaisen hyväksymistä. Hyväksyty omavalvonta olisi astetta vaativampi omavalvonnan taso, jossa viranomaisvalvontaan sisältyy omavalvonnan hyväksyminen ja sen

valvonta. Maa- ja metsätalousministeriölle annetaan valtuutus päättää tarkemmin toiminnanharjoittajan järjestämään omavalvontaan liittyen valmistus- ja säilytystilojen, valmistusmenetelmien ja valmistuksessa käytettäviä laitteiden sekä liikkeelle laskettujen rehuvalmisteiden varasto- ja säilytystilojen sekä kuljetusvälineiden minimivaatimuksista sekä seurantatietojen antamisesta. Omavalvonnalla on tarkoitus parantaa mahdollisesti tiloille asti ulottuvien ongelmien nopeata ennaltaehkäisyä. Viranomaisen suorittama valmistuksen tarkastus on aina pakostakin pistokoeluonteista ja hitaampaa toimintaa kuin yrityksen oma toiminta.

17 §. *Toiminnanharjoittajan hyväksyminen.* Yleisperusteluihin viitaten lakiin ehdotetaan otettavaksi tiettyjä rehuvalmisteita valmistavien yritysten hyväksymis- ja rekisteröintidirektiivin mukaisesti säännös tiettyjen rehuvalmisteiden valmistamisen, liikkeeseen laskemisen ja käyttämisen edellyttämästä toiminnanharjoittajan hyväksymistä. Velvollisuus ennakkohyväksynnän hakemiseen koskisi sellaisia toiminnanharjoittajia, jotka sekoittavat haitallisia aineita ja tuotteita sisältäviä rehuaineita rehuaineisiin tai rehuseoksiin, kaikkia erityisiä rehuaineita liikkeeseen laskemista varten valmistavia ja niitä liikkeeseen laskevia tai välittäviä toiminnanharjoittajia sekä tiettyjä, maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä tarkemmin määrättäviä rehun lisäaineita tai niitä sisältäviä esiseoksia valmistavia, välittäviä tai rehuvalmisteiden valmistukseen käyttäviä toiminnanharjoittajia, myös maatilalla tai muussa eläintuotantopaikassa omaan käyttöön.

Hyväksymisen ehdoksi on asetettava, että toimitiloille ja tuotantolaitteistolle, henkilöstölle, tuotannolle, varastoinnille ja dokumentaatiolle asetettavat vähimmäisvaatimukset täyttyvät. Lisäksi toiminnanharjoittajalla on toimintansa laadunvarmentamista varten oltava valvontaviranomaisen hyväksymä laadunvarmennusjärjestelmä. Menetelmän tulee perustua toiminnan kriittisten kohtien tunnistamiseen ja niiden hallitsemiseen. Direktiivissä kuvataan varsin yksityiskohtaisesti laadunvarmennusjärjestelmän vaatimukset.

18 §. *Toiminnanharjoittajan rekisteröiminen.* Yleisperusteluihin viitaten lakiin ehdotetaan otettavaksi tiettyjä rehuvalmisteita valmistavien yritysten hyväksymis- ja rekisteröintidirektiivin mukaisesti säännös tiettyjen rehun lisäaineiden valmistamisen, välit-

tämisen ja käyttämisen edellyttämästä rekisteröimisestä.

Velvollisuus rekisteröinnin hakemiseen koskisi sellaisia toiminnanharjoittajia, jotka valmistavat liikkeeseen laskemista varten, laskevat liikkeeseen, välittävät ja käyttävät rehuvalmisteiden valmistukseen liikkeeseen laskemista tai omaa käyttöä varten sellaisia rehun lisäaineita, joita maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaan saavat valmistaa, laskea liikkeeseen ja käyttää vain rekisteröidyt toiminnanharjoittajat. Tällaisia lisäaineita ovat muun muassa tietyt lisäaineina käytettävät vitamiini-, hivenaine- ja entsyymivalmisteet.

Rekisteröinnin ehdoksi on asetettava, että toimitiloille ja tuotantolaitteistolle, henkilöstölle, tuotannolle, varastoinnille ja dokumentaatiolle asetettavat vähimmäisvaatimukset täyttyvät. Lisäksi edellytetään, että toiminnanharjoittaja on järjestänyt toimintansa laadunvarmentamisen määrätyn laadunvarmennusjärjestelmän mukaisesti. Direktiivissä kuvataan rekisteröidyn toiminnan laadunvalvonnalle asetettavat vaatimukset. Ne ovat vähäisemmät kuin hyväksymistä vaativissa toiminnoissa.

Rekisteröintivaatimus koskee myös sitä, joka maatilalla käyttää näitä tuotteita karjan ruokintaan. Suomella on kuitenkin eräiltä osin mahdollisuus poiketa direktiivin säännöksistä, koska Suomelle on lisäainedirektiivin muutoksen valmistelun yhteydessä myönnetty poikkeus, jonka mukaan Suomessa varsin yleisesti suoraan eläimille syötettäviä vitamiinivalmisteita voidaan edelleen käyttää. Käytännössä poikkeus merkitsee sitä, että maatilat saisivat käyttää kyseisiä valmisteita ja ne olisi vapautettu rekisteröintijärjestelmästä. Poikkeusmahdollisuus on tarkoitettu huomioida järjestelmää koskevissa ministeriön päätöksissä.

19 §. *Tuotantoeläimen kasvattajan ilmoitusvelvollisuus.* Yleisperustelujen 2 jaksossa esitettyyn viitaten pykälässä ehdotetaan, että toiminnanharjoittajan tulisi ilmoittaa myymiensä eläinten ostajille tai välittäjille varojen aikana käytetyistä antibioottisista valmisteista. Näin ostaja voisi huomioida paremmin eläimen aikaisemman hoidon ja ruokinnan.

20 §. *Merkintä- ja pakkausvaatimukset.* Säännös vastaa voimassa olevan lain säännöksiä paitsi, että ministeriön tarkoituksena olisi päättää tarkemmin geeniteknikalla muunnettujen rehuaineiden merkitsemisestä.

Yleisperustelujen 2 ja 5 jaksossa esitetyn perusteella lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö voi tarkemmin päättää, minkälainen merkintä geeniteknikalla muunnettujen rehuaineiden tuoteselosteessa otetaan käyttöön. Tarkoitus on määrätä käyttöön otettavaksi komission suosituksen mukainen merkintätapa, jolloin rehuaineen ominaisuuksien mukaan olisi kolme merkintämahdollisuutta: rehuaine sisältää, saattaa sisältää tai ei sisällä geeniteknikalla muunnettua rehuainetta.

21 §. *Harhaanjohtava markkinointi.* Säännös vastaa asialliselta sisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

22 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Yleisperusteluihin 2 jaksossa esitettyyn viitaten pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että rehuvalmisteiden valmistajalla ja pakkaajalla sekä sillä, joka tuo rehuvalmisteen Suomeen, olisi niin sanottu ankara vastuu myymistään rehuvalmisteista. Tällä tarkoitetaan sitä, että tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheutunut vahingon lisäksi on korvattava ostajalle myös huolimattomuudesta riippumatta syntynyt vahinko. Ilman erityissäännöstä korvausvelvollisuus määräytyisi elinkeinonharjoittajien välisessä kaupassa kauppalain (355/1987) ja kuluttajakaupassa kuluttajan-suojalain (38/1978) perusteella. Näissä laeissa korvausvastuu on osin huolimattomuudesta riippumatonta ja osin huolimattomuuteen perustuvaa.

Korvausvelvollisuutta on kuitenkin perusteltua rajoittaa siten, että korvausvelvollisuutta ei ole silloin, kun se, jolta vaaditaan korvausta, saattaa todennäköiseksi, ettei rehuvalmisteesta ollut vahingon aiheuttanutta virhettä silloin, kun hän laski sen liikkeeseen.

Valmistaja, pakkaaja ja se, joka on tuonut rehuvalmisteen Suomeen, voi myydä rehuvalmisteen suoraan lopulliselle käyttäjälle. Tällaisessa tapauksessa ostajan vaatimus kohdistuu suoraan edellä mainittuun toimijaan. Yleisempi käytäntö kuitenkin on, että myyjänä esiintyy muu kuin edellä mainittu toimija. Pykälän 2 momentin mukaan tällaisen myyjän asema kaupassa ehdotetaan jätettäväksi kauppalain säännösten varaan. Myyjä vastaisi näissä tapauksissa vain välittömästä vahingosta, jollei syyllisty huolimattomuuteen.

Rehuvalmisteesta aiheutuvan vahingon korvaaminen saattaa tulla harkittavaksi myös geeniteknikkalain korvaussäännöksen mu-

kaan. Geenitekniikkalain mukaan vahingonkorvausvelvollisuus määräytyy tapauksesta riippuen ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain (737/1994), tuotevastuulain (694/1990) tai vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla. Geenitekniikkalaki ei rajoita vahinkoa kärsineen oikeutta korvaukseen muun lain nojalla.

4 luku. Viranomaiset

23—25 §. *Yleinen ohjaus ja valvonta. Valvontaviranomainen. Valtuutetut tarkastajat ja näyteenottajat.* Pykälät sisältävät säännökset lain täytäntöönpanosta ja valvonnasta huolehtivista viranomaisista. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain toimivaltaisista viranomaisista koskevia säännöksiä.

5 luku. Valvonta

26 §. *Valvonnan järjestämisen yleiset periaatteet.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valvonnan järjestämisen yleisistä periaatteista. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriölle annettavaksi valtuudet päättää valvonnan järjestämistä koskevista yleisistä periaatteista. Säännös on tarpeen valvontadirektiiviin sisältyvien valvonnan järjestämistä koskevien vastaavien säännösten täytäntöönpanemiseksi. Valvontadirektiiviin sisältyvät periaatteet koskevat muun muassa valvonnan säännöllisyyttä, oikeasuhtaisuutta ja tasapuolisuutta sekä valvonnan toteuttamistapoja ja -vaiheita.

Pykälän 2 momentti sisältää säännökset rehuvalmisteiden valmistuksen valvonnan periaatteista.

27 §. *Tarkastukset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisten sekä valvontatehtäviä varten valtuutettujen tai määrättyjen henkilöiden valtuuksista tarkastuksia suoritettaessa. Pykälän 1 momentti vastaa pääosin voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö päättäisi tarkemmin tarkastustoiminnasta. Päätös koskisi tarkastusten suorittamista sekä näytteiden ottamista, lähettämistä ja tutkimista koskevia periaatteita, jotka perustuvat pääosin EY:n asianomaisiin direktiiveihin, tapauskohtaisen tarkastusten järjestämisen jäädessä kasvinuotannon tarkastuskeskuksen tehtäväksi.

28 §. *Valvontarekisterit.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisen pidettävistä valvontarekistereistä. Pykälän 1

momentin mukaan valvontaviranomainen pitäisi rekisteriä ja julkaisisi luettelon ilmoitusvelvollisista toiminnanharjoittajista, ennakkohyväksytyistä toiminnanharjoittajista ja rekisteröitävistä toiminnanharjoittajista. Valvontaviranomainen pitäisi rekisteriä myös niistä maataloista tai muista eläinten kasvat-
tajista, joille toiminnanharjoittaja on luovuttanut antibioottisia rehun lisäaineita sisältäviä rehuvalmisteita tai lääkerehuja käytettäväksi eläinten ruokintaan.

Esityksessä rekistereitä koskevat säännökset on kirjoitettu sellaiseen muotoon, ettei niitä olisi tarpeen muuttaa valmistella olevan henkilörekisterilain uudistamisen vuoksi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että rekistereitä koskevassa säännöksessä vain yleisesti viitattaisiin henkilötietojen suojaa koskeviin säännöksiin.

Pykälän 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö päättäisi tarkemmin rekisterien pitämisestä ja julkaisemisesta.

29 §. *Valvontasuunnitelma.* Pykälä sisältää säännökset kasvinuotannon tarkastuskeskuksessa vuosittain laadittavasta valvontasuunnitelmasta, josta päättäisi tarkemmin maa- ja metsätalousministeriö. Säännös vastaa sisälöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

30 §. *Liikkeeseen laskettujen ja Euroopan unionista tuotavien rehuvalmisteiden valvonta.* Pykälän 1 momentin mukaan liikkeeseen laskettuja rehuvalmisteita valvottaisiin pistokoeluontaisesti kauppaan, varastointiin, luovutukseen ja käyttöön kohdistuvilla tarkastuksilla. Pykälä sisältää myös säännökset muista EU:n jäsenvaltioista Suomeen tuotavien rehuvalmisteiden tarkastamisesta Suomessa. Säännökset perustuvat pääosin valvontadirektiiviin ja ne vastaavat periaatteiltaan voimassa olevan lain säännöksiä.

31 §. *Maahantuonti- ja maastavientivalvonta.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi EU:n ulkopuolisista valtioista maahantuotavien rehuvalmisteiden tarkastamisesta Suomessa. Säännökset perustuvat pääosin valvontadirektiiviin ja ne vastaavat periaatteiltaan voimassa olevan lain säännöksiä.

Maastavientävien rehuvalmisteiden olisi täytettävä vähintään samat laatuvaatimukset kuin sisämarkkinakauppa edellyttää. Pykälän 4 momentin mukaan rehuvalmisteiden maastavientä valvottaisiin eräkohtaisilla tarkastuksilla tai valvomalla rehuvalmisteita valmistavan toiminnanharjoittajan omavalvontaa.

32 §. *Valvonnan tulosten julkaiseminen.*

Pykälään ehdotetaan otettavaksi myös nykyiseen lakiin sisältyvä valvonnan tulosten julkaisemista koskeva säännös.

33 §. *Salassapitovelvollisuus*. Säännös vastaa voimassa olevan lain säännöksiä.

34 §. *Valvonnan kustannusten periminen*. Ehdotetun lain mukaisista viranomaisten suoritteista valtiolle perittävä maksu määräytyisi valtion maksuperustelain (150/1992) mukaan, jollei EY-lainsäädännöstä muuta johdu. Maa- ja metsätalousministeriö päättäisi tarkemmin tarkastusmaksuista EY-säädösten mukaisesti.

Alkutuotannon tiukka salmonellavalvonta on tärkeä osa koko elintarvikeketjun kansallista salmonellatorjuntaa, jolla on huomattava yhteiskunnallinen merkitys ihmisten ja eläinten terveydelle. Salmonellavalvonnasta johtuvat kustannukset tulisi valtion kattaa.

Valvonnan suunnittelusta ja järjestelmän ylläpitämisestä aiheutuvat sekä vähittäiskaupassa tapahtuvan markkinavalvonnan kustannukset jäisivät ehdotuksen mukaan valtion vastattaviksi.

Suomen kautta EU:lle toimitetuista rehun lisäaineita ja tiettyjen eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita koskevista hakemuksista peritään hakemusten tieteellisen arvioinnin kustannuksia vastaava maksu.

35 §. *Tarkastuspalkkiot ja kulujen korvaukset*. Säännös vastaa voimassa olevan lain säännöksiä.

6 luku. Pakkokeinot

36 §. *Kielto*. Säännös vastaa asialliselta sisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä. Pykälään on lisätty valvontadirektiivin mukaiset pakkokeinot, joiden mukaan valvontaviranomaisella on mahdollisuus määrätä valmiste, jonka liikkeeseen laskeminen tai maahantuonti on kielletty, käsiteltäväksi saastunan aiheuttajan tuhoamiseksi tai muutoin soveliaalla tavalla taikka määrätä käytettäväksi muuhun tarkoitukseen.

37 §. *Hyväksymisen peruuttaminen tai tarkistaminen*. Pykälän mukaan valvontaviranomaisen tulisi peruuttaa 17 §:ssä tarkoitettua ennakkohyväksynnän saaneen toiminnanharjoittajan hyväksyminen, jos toiminnanharjoittaja lopettaa hyväksymisen kohteena olevan toiminnan tai jos toiminnassa ilmenee hyväksymisen kannalta vakavia puutteita tai poikkeamia, joita ei kohtuulliseksi katsottavassa määräajassa saada korjatuksi. Pykälän 2 momentti sisältäisi säännökset

hyväksymisen tarkistamisesta, jos toiminnanharjoittaja aikoo ryhtyä muuhun 17 §:ssä tarkoitettuun toimintaan tai jos aiottu toiminta korvaa aiemmin hyväksytyt toiminnan tai osan siitä.

38 §. *Rekisteröimisen peruuttaminen tai tarkistaminen*. Vastaavasti kuten edellisessä pykälässä voisi valvontaviranomainen peruuttaa rekisteröinnin, jos rekisteröidyn toiminnanharjoittajan toiminnassa havaittaisiin vakavia puutteita tai poikkeamia tai jos toiminnanharjoittaja lopettaa toimintansa. Pykälän 2 momentti sisältäisi säännökset rekisteröinnin tarkistamisesta, jos toiminnanharjoittaja aikoo ryhtyä muuhun 18 §:ssä tarkoitettuun toimintaan tai jos aiottu toiminta korvaa aiemmin rekisteröidyn toiminnan tai osan siitä.

39 §. *Uhkasakko*. Säännös vastaa voimassa olevan lain säännöksiä.

7 luku. Erinäiset säännökset

40 §. *Muutoksenhaku*. Pykälä sisältää säännöksen muutoksen hakemisesta ehdotetussa laissa tarkoitettuun päätökseen. Muutosta haetaan hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisesti, joten valvontaviranomaisen päätöksestä valitetaan lääninoikeuteen ja ministeriön päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

41 §. *Rangaistussäännös*. Pykälä sisältää ehdotetun lain rikkomista koskevan rangaistussäännöksen. Säännökset vastaavat pääosin voimassa olevan lain säännöksiä.

42 §. *Tarkeimmat säännökset*. Pykälän mukaan tarkeimmat säännökset lain täytäntöönpanosta annetaan ministeriön päätöksellä.

43 §. *Voimaantulo*. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Samalla kumottaisiin nykyinen rehulaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Voimassa olevan rehulain nojalla annetut maa- ja metsätalousministeriön päätökset jäisivät edelleen voimaan, mikäli ne eivät ole ristiriidassa tämän lain kanssa.

1.2. Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta

1 §. *Lain tarkoitus*. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että lain tarkoitus on valvoa myös kolmansista maista tuotavien eläinpesteiden rehujen hygieenistä laatua.

2 §. *Soveltamisala*. Lain soveltamisalaa

ehdotetaan laajennettavaksi niin, että lain nojalla määrättäisiin myös eläinperäisten rehujen hygieniavaatimuksista siltä osin kuin kyseiset vaatimukset sisältyvät EY:n eläinlääkintäalan lainsäädäntöön. Hygieniavaatimuksilla tarkoitetaan tuotteen mikrobiologista ja parasitologista hygieenistä laatua koskevia vaatimuksia. Hygieeninen laadunvalvonta koskee myös lääkejäämiä.

5 §. *Tuontiehdot.* Tässä lainkohdassa säädetään maa- ja metsätalousministeriön valtuuksista antaa määräyksiä tuotteita koskevista tuontiasiakirjoista ja tuonninedellytyksistä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi hygieniavaatimusten asettaminen eläinperäisille rehuille.

1.3. Eläintautilaki

1 a §. Eläintautilain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että laki koskisi eläintautien vastustamisen ja ennalta ehkäisemisen lisäksi myös eläinperäisten rehujen hygieenisen laadun turvaamista. Lakia sovellettaisiin eläinperäisten rehujen valmistuksen hygieenistä laatua koskeviin vaatimuksiin ja vaatimusten noudattamisen valvontaan. Vaatimuksista voitaisiin antaa lain nojalla tarkempia säännöksiä. Vaatimukset koskisivat eläinperäisiä rehuvalmisteita, joita Euroopan yhteisön sisämarkkinakaupassa viedään Suomesta tai tuodaan Suomeen taikka joita viedään Suomesta yhteisön ulkopuolisiin maihin. Mainitut hygieniavaatimukset kuuluisivat lain soveltamisalaan silloin, kun niistä säädetään Euroopan yhteisön eläinlääkintäalan lainsäädännössä.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esityksessä ehdotetaan, että lakia alemmanasteiset säännökset annettaisiin maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä. Tämä on perusteltua, koska alemmanasteiset säännökset tulevat sisältämään lähinnä EY:n direktiivien mukaisista, hyvin teknisluonteista sääntelyä, joka omaksutaan suoraan direktiiveistä. Sääntelytaso on perusteltu myös siksi, että direktiivien muuttuessa myös Suomen vastaavia säännöksiä joudutaan jatkuvasti muuttamaan.

Ehdotettu rehuilaki sisältää valtuudet maa- ja metsätalousministeriölle päättää tarkemmin muun muassa rehuvalmisteita koskevista laatuvaatimuksista, luetteloista ja niihin si-

sältyvistä vaatimuksista, hakemuksia tehtäessä ilmoitettavista tiedoista ja hakemusmenettelystä sekä luetteloon merkitsemisen perusteista, rehuvalmisteita koskevista merkintä- ja pakkausvaatimuksista, valmistus- ja säilytystiloista sekä valmistajan omavalvonnan järjestämisestä, tuoteselosteiden enimmäispoikkeamista tarkastuksessa todetusta arvosta, rehuvalmisteiden sisältämien haitallisten aineiden, tuotteiden ja eliöiden enimmäispitoisuuksista, rehuseosten tyyppinimistä sekä geenitekniikalla muunneltujen rehuaineiden hyväksymistä koskevasta selvityksestä ja lääkerhujen valmistamisesta, liikkeeseen laskemisesta ja määräämisestä.

Ministeriö hyväksyisi myös tiettyjen rehun lisäaineiden, esiseosten ja rehuseosten valmistajat sekä päättäisi tarkemmin hyväksymisen perusteista, hakemukseen liitettävistä tiedoista ja hakemusmenettelystä.

Ministeriö päättäisi tarkemmin myös valvonnan järjestämistä koskevista yleisistä periaatteista, toiminnan harjoittamista koskevien ilmoitusten sisällöstä ja tekemisestä, toiminnanharjoittajan ylläpitämän tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä, valvontarekisterin pitämisestä, valvontasuunnitelmasta ja valvontatulosten julkaisemisesta sekä laissa tarkoitettujen tarkastusten suorittamisesta ja näytteiden ottamisesta, lähettämisestä ja tutkimisesta. Lisäksi ministeriö asettaisi lain nojalla perittävien maksujen suuruuden sekä valtuutetuille tarkastajille ja näyteenottajille maksettavat palkkiot ja korvaukset.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus antaisi teknisluonteiset määräykset tilastointiin ja maksujen perintäjärjestelmään liittyvästä maahantuonti- ja valmistusmäärien ilmoittamista koskevasta menettelystä sekä muista kuin rehuaineluetteloon merkityistä rehuaineista lain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla tehtävistä ilmoituksista.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Esitykseen liittyvistä direktiiveistä lisäainedirektiivin muutos ja tiettyjä rehuvalmisteita valmistavien yritysten hyväksymis- ja rekisteröintidirektiivi tulee panna täytäntöön viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 1998.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Rehulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Tämän lain tavoitteena on eläintuotannon ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden laadun turvaamiseksi edistää hyvälaatuisten ja turvallisten rehuvalmisteiden käyttöä sekä asianmukaisten tietojen antamista rehuvalmisteista.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan rehuvalmisteiden valmistukseen liikkeeseen laskemista varten, liikkeeseen laskemiseen, käyttöön, maahan tuontiin ja maastavientiin sekä Suomen kautta tullaamatta kuljetettaviin rehuvalmisteisiin. Tämä laki koskee soveltuvien osin myös rehuvalmisteiden valmistusta omaan käyttöön ja rehuvalmisteiden käyttöä maatilalla.

Tämä laki ei koske rehuvalmisteita, joita käytetään tutkimuslaitosten eläinkokeissa.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rehuvalmisteella* rehua, rehun lisäainetta sekä lääkerehua;

2) *rehulla* rehuainetta, erityistä rehuainetta ja rehuseosta;

3) *rehuaineella* erilaisia rehuseosten valmistukseen tai esiseosten kantaja-aineiksi tarkoitettuja tai joko suoraan sellaisenaan tai jalostuksen jälkeen eläinten ruokintaan käytettäviksi tarkoitettuja kasvi- tai eläinperäisiä tuotteita tuoreena tai säilöttynä ja niiden teollisia johdannaisia sekä orgaanisia tai epä-

orgaanisia tuotteita, jotka voivat sisältää myös lisäaineita;

4) *erityisellä rehuaineella* tiettyjä teknisesti valmistettuja valkuaislähteinä suoraan tai epäsuorasti toimivia tuotteita, jotka on tarkoitettu käytettäviksi rehuvalmisteina tai rehuvalmisteissa;

5) *geenitekniikalla muunnetulla rehuaineella* rehuainetta, joka koostuu geenitekniikalla (377/1995) tarkoitettusta geenitekniikalla muunnetusta organismista, sisältää tällaista organismia tai on tuotettu sellaisesta organismista, jos voidaan tieteellisesti osoittaa, että arvioidut ominaisuudet, mukaan lukien rehuaineen sisältämä geeni, eroavat tavanomaisen rehuaineen vastaavista ominaisuuksista;

6) *erityisravinnoksi tarkoitettulla rehulla* rehuseoksia, jotka erityisen koostumuksensa tai erityisen valmistusmenetelmänsä vuoksi erottuvat selvästi muista rehuista ja rehuseoksista sekä lääkerehuista ja joiden tarkoituksena on täyttää tiettyjä erityisiä ravitsemuksellisia tarpeita;

7) *rehun lisäaineella* aineita ja valmisteita, joita käytetään eläinten ruokinnassa parantamaan rehun raaka-aineiden tai eläintuotteiden ominaisuuksia, tyydyttämään eläinten ravitsemuksellisia tarpeita, edistämään eläintuotantoa vaikuttamalla erityisesti eläimen suoliston mikrobistoon tai rehujen sulavuuteen, tuomaan eläinten ravintoon aineita, jotka edistävät erityisiä ravitsemuksellisia tavoitteita, täyttämään ravitsemuksen hetkellisiä erityistarpeita tai estämään tai vähentämään eläinten ulosteiden aiheuttamia haittoja taikka parantamaan eläimen ympäristöä;

8) *lääkerehulla* lääkevalmisteen ja rehun sekoitusta, joka on tarkoitettu annettavaksi eläimelle sairauden parantamiseksi, lievittämiseksi tai ehkäisemiseksi;

9) *rehuseoksella* eläinten ruokintaan 3—8 kohdassa tarkoitettujen rehuvalmisteiden seoksia;

10) *haitallisella aineella, tuotteella ja eliöllä* sellaisia rehuvalmisteissa olevia aineita,

tuotteita tai eliöitä, jotka voivat aiheuttaa terveydellistä vaaraa eläimille tai eläintuotteiden kautta ihmisille taikka vaaraa ympäristölle;

11) *liikkeeseen laskemisella* tuotteiden hallussapitämistä niiden myyntiä varten, mukaan lukien tarjoaminen, tai muuta kolmansille osapuolille joko ilmaiseksi tai korvausta vastaan tapahtuvaa siirtoa varten sekä myyntiä ja muita siirtomuotoja;

12) *maahantuonnilla* tuontia muista kuin Euroopan unionin jäsenvaltioista;

13) *maastaviennillä* vientiä muihin kuin Euroopan unionin jäsenvaltioihin; sekä

14) *omavalvonnalla* rehuvalmistetta valmistavassa laitoksessa toimivan toiminnanharjoittajan omaa valvontajärjestelmää, jonka tarkoituksena on varmistaa, että liikkeeseen laskettava tai maatilalla tai muussa eläintuotantoyksikössä omaan käyttöön valmistettu rehuvalmiste täyttää sille asetetut vaatimukset.

2 luku

Rehuvalmisteet

4 §

Rehuvalmisteiden yleiset laatuvaatimukset

Valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen, käyttää rehuvalmisteiden valmistukseen tai eläinten ruokintaan sekä maahantuoda ja maastaviedä saa vain tämän lain vaatimukset täyttäviä rehuvalmisteita, jotka ovat aitoja, hyvälaatuisia ja turvallisia sekä tarkoitukseensa sopivia.

Eläinten ruokintaan käytettävä rehuvalmiste ei saa sisältää sellaisia määriä haitallisia aineita, tuotteita tai eliöitä, että sen käytöstä voi aiheutua eläintuotteisiin laatuvirheitä taikka vaaraa ihmisille, eläimille tai ympäristölle. Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin haitallisten aineiden, tuotteiden ja eliöiden sallituista enimmäispitoisuuksista rehuvalmisteissa.

5 §

Rehuaineet

Valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen, käyttää rehuvalmisteiden valmistukseen tai eläinten ruokintaan sekä

maahantuoda saa:

1) sellaisia rehuaineita, jotka asianomainen ministeriö on merkinnyt julkaisemaansa rehuaineita koskevaan luetteloon ja jotka täyttävät ministeriön asianomaiselle rehuaineelle tässä luettelossa asettamat vaatimukset; tai

2) muita kuin 1 kohdassa tarkoitettuja rehuaineita edellyttäen, että rehuaine erottuu selvästi luettelossa mainituista nimistä ja kuvauksista eikä johda harhaan sen ostajaa, muuta luovutuksensaajaa ja käyttäjää ja että siitä on tehty valvontaviranomaiselle sen antamien määräysten mukainen ilmoitus.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, asianomainen ministeriö voi terveydellisistä syistä kieltää tiettyjen rehuaineiden käytön.

6 §

Erityiset rehuaineet

Valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen, käyttää rehuvalmisteiden valmistukseen tai eläinten ruokintaan sekä maahantuoda saa vain sellaisia erityisiä rehuaineita, jotka asianomainen ministeriö on merkinnyt julkaisemaansa erityisiä rehuaineita koskevaan luetteloon ja jotka täyttävät ministeriön asianomaiselle erityiselle rehuaineelle tässä luettelossa tai muutoin asettamat vaatimukset.

Ministeriö päättää tarkemmin 1 momentissa tarkoitettuun luetteloon merkitsemisen perusteista, luetteloon merkitsemistä koskevassa hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista ja hakemusmenettelystä.

7 §

Geenitekniikalla muunnetut rehuaineet

Geenitekniikalla muunnettua rehuainetta, joka sisältää lisääntymiskykyistä geenitekniikalla muunnettua organismia, saa valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen ja käyttää rehuvalmisteiden valmistukseen tai eläinten ruokintaan vain, jos kyseinen geenitekniikalla muunnettu organismi on hyväksytty geenitekniikkalain mukaisessa käsittelyssä.

Asianomainen ministeriö voi päättää, että geenitekniikalla muunnettua rehuainetta, joka ei sisällä lisääntymiskykyistä geenitekniikalla muunnettua organismia, saa valmistaa

liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen ja käyttää rehuvalmisteiden valmistukseen tai eläinten ruokintaan vain, jos sen turvallisuus ja käyttökelpoisuus on selvitetty. Selvityksessä tulee soveltuvin osin käyttää 1 momentissa tarkoitettua aineistoa.

Toiminnanharjoittajan, jonka tarkoitus on laskea liikkeeseen tässä pykälässä tarkoitettua rehuainetta, tulee toimittaa hyväksymistä koskeva tai muu vaadittava selvitys valvontaviranomaiselle. Ministeriö päättää tarkemmin siitä, miten tässä pykälässä tarkoitettujen selvitykset on tehtävä. Ministeriö pitää luetteloa tässä pykälässä tarkoitetuista rehuaineista.

8 §

Erityisravinnoksi tarkoitettut rehut

Valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen, käyttää rehuvalmisteiden valmistukseen ja maahantuoda saa vain sellaisia erityisravinnoksi tarkoitettuja rehuja, jotka soveltuvat erityisen koostumuksensa tai valmistustapansa perusteella erityisiin ravitsemuksellisiin tarkoituksiin ja jotka täyttävät asianomaisen ministeriön tällaisista rehuista julkaisemassaan luettelossa tarkemmin asettamat vaatimukset.

9 §

Rehun lisäaineet

Valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen, käyttää rehuvalmisteiden valmistukseen ja eläinten ruokintaan sekä maahantuoda saa vain sellaisia rehun lisäaineita, jotka asianomainen ministeriö on merkinnyt julkaisemaansa rehun lisäaineluetteloon ja jotka täyttävät ministeriön asianomaiselle lisäaineelle tässä luettelossa tai muutoin asettamat vaatimukset, jollei yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

Lisäaine voidaan merkitä 1 momentissa tarkoitettuun luetteloon valmiste- ja valmistajakohtaisesti. Tällaista lisäainetta saa valmistaa ja laskea liikkeeseen vain toiminnanharjoittaja, joka on merkitty luetteloon valmistajaksi.

Ministeriö päättää tarkemmin 1 momentissa tarkoitettuun luetteloon merkitsemisen perusteista, luetteloon merkitsemistä koske-

vassa hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista ja hakemusmenettelystä.

10 §

Rehuseokset

Liikkeeseen laskemista varten valmistettava, liikkeeseen laskettava, eläinten ruokintaan käytettävä sekä maahantuotava rehuseos saa sisältää vain 5—9 §:ssä tarkoitettuja, niille säädetyt tai määrätyt vaatimukset täyttäviä rehuvalmisteita.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, asianomainen ministeriö voi terveydellisistä syistä kieltää tiettyjen rehuaineiden käytön rehuseoksissa.

Ministeriö voi tarvittaessa päättää tarkemmin rehuseosten tyyppinimityksistä.

11 §

Lääkerehut

Lääkerehun valmistukseen saa käyttää vain sellaista lääkevalmistetta, jonka lääkelaitos on lääkelain (395/1987) nojalla antamassaan myyntiluvassa tai muussa lääkevalmisteen kulutukseen luovuttamista koskevassa luvassa hyväksynyt rehuaineisiin tai rehuseoksiin sekoitettavaksi.

Valmistaja ja jälleenmyyjä saavat luovuttaa lääkerehua vain eläinlääkäriin kirjoittaman lääkerehumääräyksen perusteella eläimen omistajalle tai haltijalle.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, lääkerehuihin sovelletaan rehuseoksia koskevia säännöksiä.

Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin lääkerehun valmistamisesta, liikkeeseen laskemisesta ja määräämisestä.

12 §

Rehuvalmisteisiin rinnastuvat valmisteet

Asianomainen ministeriö voi, sen mukaan kuin Euroopan yhteisön säännökset edellyttävät, päättää tarkemmin tässä luvussa mainittuihin rehuvalmisteisiin rinnastuvien valmisteiden valmistuksesta liikkeeseen laskemista varten, liikkeeseen laskemisesta, käytöstä rehuvalmisteiden valmistukseen ja eläinten ruokintaan sekä maahantuonnista.

13 §

Tilapäiset rajoitukset

Jos on perusteltua syytä olettaa, että 6 §:n 1 momentissa tai 9 §:n 1 momentissa mainittuun luetteloon merkitty erityinen rehuaine tai rehun lisäaine voi aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka, milloin kysymys on rehun lisäaineista, vaaraa ympäristölle, asianomainen ministeriö voi tilapäisesti kieltää erityisen rehuaineen tai rehun lisäaineen valmistuksen liikkeeseen laskemista varten, liikkeeseen laskemisen, käytön rehuvalmisteiden valmistukseen tai eläinten ruokintaan sekä maahantuonnin tai rajoittaa niitä.

3 luku

Toiminnanharjoittaminen

14 §

Ilmoitusvelvollisuus

Rehuvalmisteiden valmistusta liikkeeseen laskemista varten, liikkeeseen laskemista tai maahantuontia harjoittavan toiminnanharjoittajan on tehtävä valvontaviranomaiselle kirjallinen ilmoitus toiminnastaan ja sen muutoksista. Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä.

Valmistajan on varattava valvontaviranomaiselle tilaisuus tarkastuksen suorittamiseen tuotantoyksiköissään ja muissa tiloissaan ennen toiminnan aloittamista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toiminnanharjoittajan on ilmoitettava valvontaviranomaiselle kasvintuotannon tarkastuskeskuksen antamien ohjeiden mukaisesti tiedot rehuvalmisteista ja niiden valmistusmääristä sekä valmistukseen käytetyistä raaka-aineista, liikkeeseen lasketuista ja maahantuoduista rehuvalmisteista sekä niiden määristä.

Ministeriö voi, rehuteollisuutta, rehukauppaa ja maatalouden tuottajajärjestöjä kuultuaan, päättää, miten toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa antibioottisia rehun lisäaineita sisältävien rehuvalmisteiden tai lääkerohujen luovuttamisesta tuotantoeläinten kasvattajalle, näiden valmisteiden käytön seurannan järjestämistä varten.

15 §

Tiedoston pitämisen velvollisuus

Toiminnanharjoittajan, joka valmistaa, laskee liikkeeseen tai tuo maahan rehuvalmisteita, on pidettävä tästä toiminnastaan tiedostoa, josta tarvittaessa voidaan selvittää valvontaa varten tarpeelliset tiedot. Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä.

Ministeriö voi, rehuteollisuutta, rehukauppaa ja maatalouden tuottajajärjestöjä kuultuaan, päättää, miten toiminnanharjoittajan tulee pitää kirjaa tuotantoeläinten kasvattajalle luovutetuista antibioottisia rehun lisäaineita sisältävistä rehuvalmisteista ja lääke-rehuista luovutuskohteittain.

Toiminnanharjoittajan on vaadittaessa annettava valvontaviranomaiselle sekä valtuutetuille tarkastajille ja näytteenottajille kaikki valvontaa ja tarkastuksen suorittamista varten tarpeelliset tiedot.

16 §

Toiminnanharjoittajan laadunvalvontavelvollisuus

Toiminnanharjoittaja on velvollinen järjestämään toimintansa omavalvonnan. Omavalvontajärjestelmässä on tunnistettava ja luoteloitava erityisesti hygieenisen laadun kannalta rehuvalmisteiden valmistuksen ja käsittelyn kriittiset kohdat sekä järjestettävä niiden säännöllinen valvonta. Toiminnanharjoittajan omavalvonta voidaan järjestää myös viranomaisen hyväksymänä omavalvontana.

Asianomainen ministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä siitä, miten rehuvalmisteita valmistavan ja liikkeeseen laskevan toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa omavalvonta.

17 §

Toiminnanharjoittajan hyväksyminen

Toiminnanharjoittajan on ennen toiminnan aloittamista haettava toiminnalleen valvontaviranomaisen hyväksyminen, jos tarkoituksena on:

1) valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen tai käyttää rehuvalmisteiden valmistukseen liikkeeseen laskemista

varten asianomaisen ministeriön erikseen nimeämiä rehun lisäaineita ja näistä valmistettuja tuotteita;

2) valmistaa liikkeeseen laskemista varten tai laskea liikkeeseen erityisiä rehuaineita;

3) valmistaa liikkeeseen laskemista varten rehuja sekoittamalla niihin sallittua enemmän haitallisia aineita ja tuotteita sisältäviä rehuaineita;

4) valmistaa liikkeeseen laskemista varten tai laskea liikkeeseen lääkerehuja; tai

5) valmistaa omaa käyttöä varten rehuvalmisteita, joissa on 1 kohdassa tarkoitettuja lisäaineita tai niistä valmistettuja tuotteita tai 3 kohdassa tarkoitettuja rehuaineita.

Hyväksymisen edellytyksenä on, että toimitiloille, tuotantolaitteistolle, henkilöstölle, tuotannolle, varastoinnille ja dokumentaatiolle asetettavat vähimmäisvaatimukset täyttyvät.

Lisäksi hyväksymisen edellytyksenä on, että toiminnanharjoittaja on järjestänyt toimintansa laadun varmentamisen valvontaviranomaisen hyväksymällä laadunvarmennusjärjestelmällä.

Ministeriö päättää tarkemmin hyväksymisen ehtoista, hyväksymistä koskevassa hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista ja hakemusmenettelystä.

18 §

Toiminnanharjoittajan rekisteröiminen

Toiminnanharjoittajan on ennen toiminnan aloittamista haettava rekisteröintiä valvontaviranomaiselta, jos tarkoituksena on valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen, käyttää rehuvalmisteiden valmistukseen liikkeeseen laskemista varten tai valmistaa omaa käyttöä varten rehuvalmisteita, joissa on asianomaisen ministeriön erikseen nimeämiä rehujen lisäaineita ja näistä valmistettuja tuotteita, joiden valmistajat, välittäjät ja käyttäjät ministeriö on määrännyt rekisteröitäviksi.

Rekisteröinnin edellytyksenä on, että toimitiloille, tuotantolaitteistolle, henkilöstölle, tuotannolle, varastoinnille ja dokumentaatiolle asetettavat vähimmäisvaatimukset täyttyvät.

Lisäksi rekisteröinnin edellytyksenä on, että toiminnanharjoittaja on järjestänyt toimintansa laadunvarmentamisen valvontaviranomaisen hyväksymällä laadunvarmennusjärjestelmällä.

Ministeriö päättää tarkemmin rekisteröinnin ehtoista, rekisteröintiä koskevassa hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista sekä hakemusmenettelystä.

19 §

Tuotantoeläimen kasvattajan ilmoitusvelvollisuus

Tuotantoeläimen kasvattajan, joka myy tai muutoin luovuttaa toiselle eläimen, jonka ruokintaan on käytetty antibioottisia rehun lisäaineita sisältäviä rehuvalmisteita tai lääkerehuja, tulee ilmoittaa siitä eläimen ostajalle ja välittäjälle valmisteen käyttämiseen liittyvän varoajan aikana. Eläimen välittäjällä on sama velvollisuus.

20 §

Merkintä- ja pakkausvaatimukset

Valmistettavista, liikkeeseen laskettavista ja maahantuotavista rehuvalmisteista on annettava ostajalle, muulle luovutuksensaajalle ja käyttäjälle kirjallisesti tuoteselosteessa asianomaisen ministeriön päättämät tiedot. Myös muita tietoja voi antaa, jos ne ovat objektiivisia, mitattavissa ja perusteltavissa eivätkä voi johtaa kuluttajaa harhaan. Ministeriö päättää, mitä muita tietoja rehuvalmisteista voi ostajalle tuoteselosteessa ilmoittaa.

Ministeriö voi päättää, minkälainen merkintä rehuvalmisteen tuoteselosteessa on oltava, jos valmiste sisältää tai jos on perusteltua syytä olettaa, että se sisältää geenitekniikalla muunnettua rehuainetta.

Ministeriö voi tarvittaessa päättää tarkemmin tietojen ilmoittamisen perusteista ja tietoja ilmoitettaessa käytettävistä käsitteistä sekä muista liikkeeseen laskettaessa annettavista tiedoista.

Tuoteseloste on painettava tai kiinnitettävä pakkaukseen tai säiliöön taikka, milloin kysymys on ministeriön erikseen määräämistä tapauksista, liitettävä valmisteen mukana seuraaviin asiakirjoihin. Ministeriö päättää tarkemmin merkintöjen tekemisestä.

Valmistettavien, liikkeeseen laskettavien ja maahantuotavien rehuvalmisteiden tulee täyttää ministeriön määräämät pakkausvaatimukset.

21 §

Harhaanjohtava markkinointi

Rehuvalmisteita liikkeelle laskettaessa ostajille ei saa antaa tietoja, jotka johtavat harhaan rehuvalmisteen nimen, valmistustavan, sisällyksen, alkuperän, laadun, määrän, koostumuksen, vaikutuksen tai tuotantovaikutuksen taikka muiden seikkojen osalta.

22 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Rehuvalmisteen valmistajan ja pakkaajan sekä sen, joka on tuonut rehuvalmisteen Suomeen, on korvattava vahinko, joka käyttäjälle aiheutuu siitä, että rehuvalmiste ei ole siitä annettujen tietojen mukaista tai että siinä on muu virhe. Korvausvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos se, jolta vaaditaan korvausta, saattaa todennäköiseksi, ettei rehuvalmisteessä ollut vahingon aiheuttanutta virhettä silloin, kun hän laski sen liikkeeseen.

Rehuvalmisteen muun liikkeeseen laskijan vastuusta on voimassa, mitä kauppalaissa (355/1987) säädetään.

4 luku

Viranomaiset

23 §

Yleinen ohjaus ja valvonta

Tämän lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja valvonta kuuluu valtioneuvoston ohjesäännössä (1522/1995) tarkoitettulle asianomaiselle ministeriölle.

24 §

Valvontaviranomainen

Tämän lain täytäntöönpanosta sekä lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisesta huolehtii kasvinuotannon tarkastuskeskus. Maahantuontia valvoo kasvinuotannon tarkastuskeskuksen

ohella tullilaitos. Lääkerehujen valvontaan osallistuvat lisäksi lääninhallitukset.

25 §

Valtuutetut tarkastajat ja näytteenottajat

Kasvinuotannon tarkastuskeskus käyttää valvontatehtävissä apunaan tehtävään kirjallisesti valtuuttamiaan tarkastajia ja näytteenottajia. Valtuutetut tarkastajat ja näytteenottajat toimivat tehtävissään virkamiehen vastuulla.

Jos valtuutettu tarkastaja tai näytteenottaja on estynyt suorittamasta tehtäväänsä, kasvinuotannon tarkastuskeskus voi määrätä jonkun esteettömän henkilön tilapäisesti suorittamaan hänen tehtäviään.

5 luku

Valvonta

26 §

Valvonnan järjestämisen yleiset periaatteet

Rehuvalmisteita on valvottava tasapuolisesti ja säännöllisesti sekä erityisesti, kun on epäiltävissä, että valmiste on säännösten vastainen. Valvontatoimenpiteiden on oltava tarkoituksenmukaisia ja ne on sopivalla tavalla kohdistettava rehuvalmisteen valmistuksen, liikkeeseen laskemisen, käytön ja käsittelyn eri vaiheisiin. Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin valvonnan järjestämisestä.

Valmistusta valvotaan valmistustiloihin ja valmistajan varastoihin tehtävillä pistokoeluentoilla tarkastuksilla ja näytteenotoilla valmistettavista tuotteista sekä tarkastamalla valmistajan omavalvonnan tuloksia.

27 §

Tarkastukset

Valvontaviranomaisilla sekä valtuutetuilla tarkastajilla ja näytteenottajilla on oikeus valvontaa varten tehdä tässä laissa mainittuja toimenpiteitä, päästä paikkoihin, joissa rehuvalmisteita ja niitä koskevia asiakirjoja käsitellään tai säilytetään, sekä ottaa korvauksetta tarpeellisia näytteitä.

Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin 1 momentissa tarkoitettu tarkastustoinnista.

28 §

Valvontarekisterit

Valvontaviranomainen pitää valtakunnallista rekisteriä ja julkaisee luettelon 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista toiminnanharjoittajista, 14 §:n 4 momentissa tarkoitetuista luovutuskohteista, 17 §:ssä tarkoitetuista hyväksytyistä toiminnanharjoittajista sekä 18 §:ssä tarkoitetuista rekisteröidyistä toiminnanharjoittajista.

Henkilötietojen keräämiseen ja tallettamiseen 1 momentissa tarkoitettuihin rekistereihin ja niihin talletettujen tietojen käyttämiseen ja luovuttamiseen sovelletaan henkilötietojen suojaa koskevaa lainsäädäntöä.

Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin rekisterien pitämisestä ja julkaisemisesta.

29 §

Valvontasuunnitelma

Valvontaviranomaisen on laadittava vuosittain suunnitelma valvonnan järjestämisestä. Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin valvontasuunnitelmasta.

30 §

Liikkeeseen laskettujen ja Euroopan unionista tuotavien rehuvalmisteiden valvonta

Liikkeeseen laskettuja rehuvalmisteita valvotaan kauppaan, varastointiin, luovutukseen ja käyttöön kohdistuvilla tarkastuksilla.

Muusta Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen tuotu rehuvalmiste voidaan tarkastaa kuljetuksen aikana tai tavaran määräpakkassa.

Asianomainen ministeriö voi päättää, että 2 momentissa tarkoitettua rehuvalmisteen vastaanottajan on ilmoitettava etukäteen saapuvista rehuvalmiste-eristä valvontaviranomaiselle sen antamien ohjeiden mukaisesti.

Ministeriö päättää tarkemmin, mitä muussa

Euroopan unionin jäsenvaltiossa valmistettua lääkerhua saa Suomessa laskea liikkeeseen.

31 §

Maahantuonti- ja maastavientivalvonta

Asianomainen ministeriö voi päättää, että maahantuojan on ilmoitettava tuotaviksi aiotuista rehuvalmiste-eristä etukäteen valvontaviranomaiselle sen antamien ohjeiden mukaisesti. Ministeriö voi määrätä rehuvalmisteille maahantuontipaikat.

Maahantuotaviin rehuvalmiste-erisiin sovelletaan pistokoeluonteista valvontatarkastusta. Tarkastus tehdään aina, kun perustellusti voidaan epäillä valmisteen aiheutuvan vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle. Tarkastusta varten maahantuotavista rehuvalmisteista voidaan ottaa näytteet maahantuontipaikassa rajalla tai valvontaviranomaisen kanssa erikseen sovitulla ehdoilla myös lähtömaassa.

Tarkastettavaa valmistetta voidaan valvontaviranomaisen määräyksestä säilyttää tullin valvonnassa asianomaisten viranomaisten hyväksymässä paikassa siihen saakka, kun valvontaviranomainen on hyväksynyt valmisteen maahantuonnin.

Maasta vietäviä rehuvalmisteita valvotaan tarkastuksilla ja valvomalla valmistajan laadunvalvontaa.

Maahantuotavan ja maastavietävän lääkerhun on täytettävä vähintään samat vaatimukset kuin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisessä kaupassa liikkeeseen laskettavan lääkerhun. Ministeriö päättää tarvittaessa tarkemmin lääkerhujen maahantuonnista ja maastaviennistä.

32 §

Valvonnan tulosten julkaiseminen

Valvontaviranomainen julkaisee valvonnan tulokset. Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin tulosten julkaisemisesta.

33 §

Salassapitovelvollisuus

Joka tässä laissa säädettyä tehtävää suorittaessaan on saanut tietoja toiminnanharjoittajan liike- tai ammattisalaisuudesta tai ta-

loudellisesta asemasta, ei saa niitä ilmaista eikä käyttää ansiotarkoituksessa hyödykseen, ellei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna tähän suostumustaan.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä tietojen antamista:

- 1) syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämistä varten;
- 2) 4 luvussa tarkoitetuille viranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten; tai
- 3) muutoksenhakua tutkivalle viranomaiselle tämän lain mukaisessa asiassa.

34 §

Valvonnan kustannusten periminen

Tämän lain mukaisista viranomaisten suoritteista, lääninhallituksen suorittamaa lääkerehujen valvontaa lukuun ottamatta, peritään valtiolle maksuja valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä tai Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu.

Asianomainen ministeriö päättää tarvittaessa Euroopan yhteisön lainsäädännön tai Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen edellyttämästä 1 momentissa tarkoitettusta maksusta.

35 §

Tarkastuspalkkiot ja kulujen korvaukset

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valtuutamille tarkastajille ja näyteenottajille voidaan suorittaa tarkastuksista ja näyteenotosta palkkiota ja kustannusten korvausta valtion talousarvion rajoissa. Asianomainen ministeriö päättää palkkioiden ja korvausten suorittamisesta ja niiden perusteista.

6 luku

Pakkokeinot

36 §

Kielto

Valvontaviranomaisen voi kieltää rehuvalmisteiden:

1) valmistuksen, jos se valvontatarkastuksessa havaitsee, etteivät valmistuksessa käytettävät valmistus- tai säilytystilat, valmistusmenetelmät tai laitteet taikka valmistajan laadunvalvontamenetelmät tai tuotteet täyty niille tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia;

2) maahantuonnin tai maastaviennin, jos se valvontatarkastuksessa havaitsee, että rehuvalmiste ei täyty säädettyjä laatuvaatimuksia;

3) liikkeeseen laskemisen tai käytön, jos rehuvalmiste tai sen pakkaaminen taikka siitä annettava tieto ei täyty niille tässä laissa säädettyjä tai sen nojalla määrättyjä vaatimuksia.

Kielto on annettava määräaikaisena, jos sen perusteena oleva puutteellisuus on mahdollista poistaa. Kielto on viipymättä peruutettava, jos sen perusteena oleva puutteellisuus on poistettu tai jos sillä ei enää kiellon määräämisen kannalta ole merkitystä. Kieltoa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi.

Rehuvalmisteiden, jonka liikkeeseen laskeminen tai maahantuonti on kielletty, voi valvontaviranomainen määrätä käsiteltäväksi saastunnan aiheuttajan tuhoamiseksi tai muutoin soveliaalla tavalla taikka määrätä käytettäväksi muihin tarkoituksiin. Toiminnanharjoittaja vastaa toimenpiteistä aiheutuneista kustannuksista.

Rehuvalmiste, jonka liikkeeseen laskeminen tai maahantuonti on kielletty ja jota koskevaa puutteellisuutta ei ole mahdollista poistaa, on toiminnanharjoittajan kustannuksella palautettava tai valvontaviranomaisen hyväksymällä tavalla hävitettävä.

37 §

Hyväksymisen peruuttaminen tai tarkistaminen

Valvontaviranomaisen tulee peruuttaa 17 §:ssä tarkoitettu hyväksyminen, jos toiminnanharjoittaja lopettaa hyväksymisen kohteena olevan toiminnan tai jos toiminnassa ilmenee hyväksymisen kannalta vakavia puutteita tai poikkeamia, joita ei kohtuulliseksi katsottavassa määräajassa saada korjatuiksi.

Valvontaviranomaisen tulee tarkistaa hyväksyminen, jos toiminnanharjoittaja jo hyväksytyyn toimintaan lisäksi aikoo ryhtyä muuhun 17 §:ssä tarkoitettuun toimintaan tai

jos aiotun toiminnan on tarkoitus korvata aiemmin hyväksytty toiminta tai osa siitä.

38 §

Rekisteröimisen peruuttaminen tai tarkistaminen

Valvontaviranomaisen tulee peruuttaa 18 §:ssä tarkoitettu rekisteröinti, jos toiminnanharjoittaja lopettaa rekisteröinnin kohteena olevan toiminnan tai jos toiminnassa ilmenee rekisteröinnin kannalta vakavia puutteita tai poikkeamia, joita ei kohtuulliseksi katsottavassa määräajassa saada korjatuiksi.

Valvontaviranomaisen tulee tarkistaa rekisteröinti, jos toiminnanharjoittaja jo rekisteröidyn toiminnan lisäksi aikoo ryhtyä muuhun 18 §:ssä tarkoitettuun toimintaan tai jos aiotun toiminnan on tarkoitus korvata aiemmin rekisteröity toiminta tai osa siitä.

39 §

Uhkasakko

Valvontaviranomainen voi asettaa 36 §:ssä tarkoitetun kiellon tehosteeksi uhkasakon.

Uhkasakkoon sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

7 luku

Erinäiset säännökset

40 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

41 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskee liikkeeseen, käyttää, maahantuo tai maastavie rehuvalmistetta vastoin 4—12 §:n

säännöksiä tai niiden nojalla annettuja määräyksiä taikka 13 §:ssä tarkoitettua rajoitusta,

2) valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskee liikkeeseen, käyttää tai maahantuo rehuvalmistetta, joka ei täytä 20 §:ssä ja sen nojalla annetuissa määräyksissä rehuvalmistelle asetettuja vaatimuksia,

3) harjoittaa 21 §:ssä tarkoitettua harhaanjohtavaa markkinointia,

4) laiminlyö noudattaa 16 §:ssä säädettyä laadunvalvontavelvollisuutta tai sen nojalla annettuja omavalvontaa koskevia säännöksiä tai määräyksiä taikka valmistaa tai säilyttää rehuvalmisteita vastoin sanotun säännöksen nojalla asetettuja valmistus- ja säilytystiloja, valmistusmenetelmiä tai laitteita koskevia vaatimuksia,

5) laiminlyö 14 tai 19 §:ssä säädetyn taikka 30 §:n 3 momentin tai 31 §:n 1 momentin nojalla määrätyn ilmoitusvelvollisuuden,

6) laiminlyö 15 §:ssä tarkoitetun tiedoston pitämisen tai tiedonantovelvollisuuden tai

7) laiminlyö 17 §:ssä säädetyn hyväksymisen tai 18 §:ssä säädetyn rekisteröimisen hakemisen,

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *rehulakirikkomuksesta* sakkoon. Lisäksi rehuvalmiste pakkauksineen tai osa siitä taikka niiden arvo voidaan tuomita menetetyksi valtiolle, jollei se olosuhteet huomioon ottaen ole kohtuutonta.

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus tekee 4 luvussa tarkoitettujen viranomaisten puolesta ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetun rikkomuksen saattamiseksi syyteharkintaan. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä sellaisesta rikkomuksesta, jota on kokonaisuutena pidettävä ilmeisen vähäisenä.

Rangaistus virkamiehen ja julkisyhteisön työntekijän salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikoslain (39/1889) 40 luvun 5 §:ssä.

42 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asianomaisen ministeriön päätöksellä.

43 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan 26 päivänä helmi-
kuuta 1993 annettu rehaulaki (234/1993) sii-

hen myöhemmin tehtyine muutoksineen.
Kumotun lain nojalla annetut maa- ja metsä-
talousministeriön päätökset jäävät kuitenkin
edelleen voimaan, mikäli ne eivät ole risti-
riidassa tämän lain kanssa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.

2.

Laki**eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1192/1996) 1 §, 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

1) estää eläintautien leviäminen Euroopan yhteisön ulkopuolisista maista (*kolmannet maat*) Suomeen tuotavien tai kolmansista maista Suomen kautta edelleen kuljetettavien elävien eläinten sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja muiden eläintauteja mahdollisesti levittävien esineiden (*tavarat*) välityksessä;

2) turvata kolmansista maista Suomeen tai Suomen kautta muualle Euroopan yhteisön alueelle tuotavien eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieeninen laatu; ja

3) turvata kolmansista maista Suomeen tai Suomen kautta muualle Euroopan yhteisön alueelle tuotavien eläinperäisten rehuvalmisteiden hygieeninen laatu.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

2) 1 kohdassa mainitulle tuonnille ja kaut-
takuljetukselle eläintautien vastustamiseksi

sekä elintarvikehygieenisen laadun ja eläin-
peräisten rehuvalmisteiden hygieenisen laa-
dun turvaamiseksi asetettaviin vaatimuksiin.

5 §

Tuontiehdot

Kolmansista maista Suomeen tuotavien tai Suomen kautta edelleen kuljetettavien eläinten ja tavaroiden on täytettävä asianomaisen ministeriön eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi sekä elintarvikehygieenisen laadun ja eläinperäisten rehuvalmisteiden hygieenisen laadun turvaamiseksi antamat tarkemmat määräykset ja niitä on seurattava ministeriön määräämät asiakirjat. Ministeriö voi määrätä tuonnin ja kuljetuksen luvanvaraiseksi, jollei Euroopan yhteisön oikeusjärjestys muuta edellytä. Ministeriö voi lisäksi antaa eläintautien vastustamiseksi tarvittavia määräyksiä eläimen ja tavaran sekä kuljetusvälineen tai muun tuontiin liittyvän esineen käsittelystä maahantuonnin jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

3.

Laki**eläintautilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 18 päivänä tammikuuta 1980 annettuun eläintautilakiin (55/1980) uusi 1 a § seuraavasti:

1 a §

Sen lisäksi, mitä 1 §:ssä säädetään, tätä lakia sovelletaan myös eläinperäisten rehuvalmisteiden hygieeniselle laadulle asetettaviin vaatimuksiin ja niiden noudattamisen valvontaan rehuvalmisteita valmistettaessa, Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla Suomeen tuotaessa ja Suomesta vietäessä sekä Suomesta Euroopan yhteisön ulkopuolisiin maihin vietäessä. Mitä tässä laissa säädetään

eläintautien vastustamiseksi, ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä tautitilanteen selvittämiseksi suoritettavista toimenpiteistä ja lain nojalla annettavista säännöksistä ja määräyksistä, koskee myös eläinperäisten rehuvalmisteiden hygieenisen laadun turvaamista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 20 päivänä helmikuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

2.

Laki**eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1192/1996) 1 §, 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain tarkoitus**Lain tarkoitus*

Tämän lain tarkoituksena on:

1) estää eläintautien leviäminen Euroopan yhteisön ulkopuolisista maista (*kolmannet maat*) Suomeen tuotavien tai kolmansista maista Suomen kautta edelleen kuljetettavien elävien eläinten sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja muiden eläintauteja mahdollisesti levittävien esineiden (*tavara*) välityksellä; ja

2) turvata kolmansista maista Suomeen tai Suomen kautta muualle Euroopan yhteisön alueelle tuotavien eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieeninen laatu.

Tämän lain tarkoituksena on:

1) estää eläintautien leviäminen Euroopan yhteisön ulkopuolisista maista (*kolmannet maat*) Suomeen tuotavien tai kolmansista maista Suomen kautta edelleen kuljetettavien elävien eläinten sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja muiden eläintauteja mahdollisesti levittävien esineiden (*tavarat*) välityksessä;

2) turvata kolmansista maista Suomeen tai Suomen kautta muualle Euroopan yhteisön alueelle tuotavien eläimistä saatavien elintarvikkeiden *hygieeninen laatu*; ja

3) turvata kolmansista maista Suomeen tai Suomen kautta muualle Euroopan yhteisön alueelle tuotavien rehuvalmisteiden *hygieeninen laatu*.

2 §

2 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan:

Tätä lakia sovelletaan:

2) *edellä* 1 kohdassa mainitulle tuonnille tai kauttakuljetukselle eläintautien vastustamiseksi ja elintarvikehygieenisen laadun turvaamiseksi asetettaviin vaatimuksiin.

2) 1 kohdassa mainitulle tuonnille ja kauttakuljetukselle eläintautien vastustamiseksi sekä elintarvikehygieenisen laadun ja eläinperäisten rehuvalmisteiden hygieenisen laadun turvaamiseksi asetettaviin vaatimuksiin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Tuontiehdot

Tuontiehdot

Kolmansista maista Suomeen tuotavien tai Suomen *alueen* kautta edelleen kuljetettavien eläinten ja tavaroiden on täytettävä asianomaisen ministeriön eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi ja elintarvikehygieenisen laadun turvaamiseksi antamat tarkemmat määräykset ja niitä on seurattava *asianomaisen* ministeriön määräämät asiakirjat. *Aasianomaisen* ministeriö voi määrätä tuonnin ja kauttakuljetuksen *myös* luvanvaraiseksi, jollei Euroopan yhteisön oikeusjärjestys muuta edellytä. *Aasianomaisen* ministeriö voi lisäksi antaa eläintautien vastustamiseksi tarvittavia määräyksiä eläimen ja tavarain sekä kuljetusvälineen tai muun tuontiin liittyvän esineen käsittelystä maahantuonnin jälkeen.

Kolmansista maista Suomeen tuotavien tai Suomen kautta edelleen kuljetettavien eläinten ja tavaroiden on täytettävä asianomaisen ministeriön eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi *sekä* elintarvikehygieenisen laadun *ja eläinperäisten rehuvalmisteiden hygieenisen* laadun turvaamiseksi antamat tarkemmat määräykset ja niitä on seurattava ministeriön määräämät asiakirjat. Ministeriö voi määrätä tuonnin ja *kuljetuksen* luvanvaraiseksi, jollei Euroopan yhteisön oikeusjärjestys muuta edellytä. Ministeriö voi lisäksi antaa eläintautien vastustamiseksi tarvittavia määräyksiä eläimen ja tavarain sekä kuljetusvälineen tai muun tuontiin liittyvän esineen käsittelystä maahantuonnin jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

